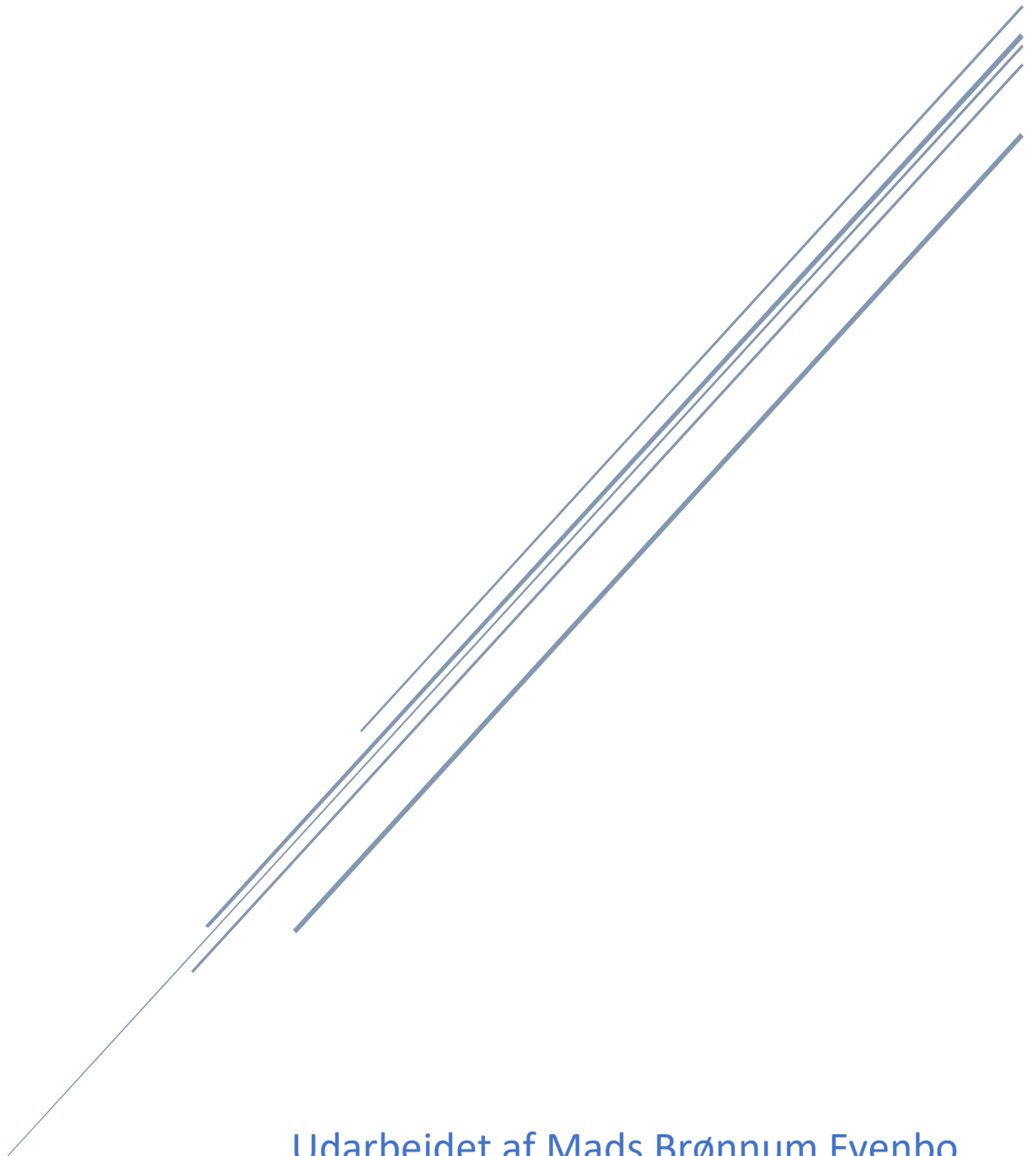

EN NY VOLDTÆGTSBESTEMMELSE

Fra en tvangsbaseret til samtykke- eller frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse.

Udarbejdet af Mads Brønnum Fyenbo
Vejleder: Birgit Feldtmann

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	6
1.1 Emnevalg og problemformulering.....	6
1.2 Afgrænsning	9
1.3 Metode	10
1.3.1 Den retsdogmatiske metode	10
1.3.2 Den strafferetlige metode	10
1.3.3 Afhandlingens opbygning	11
1.3.4 Retskilder	12
1.4 Andre kilder	12
2. Straffelovens § 216	13
2.1 Indledende om § 216.....	13
2.1.1 Tilregnelseskravet.....	14
2.1.2 Tidspunktet for fuldbyrdelse	15
2.1.3 Tilbagetræden	15
2.1.4 Begrebet ”vold”	16
2.1.5 Kausalitet mellem voldsudøvelsen og samlejet.....	17
2.1.6 Voldtægt uden vold?	18
2.1.7 Truslen om vold	19
2.1.8 Straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, første led.....	19
2.1.9 Straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, andet led.....	20
2.1.10 Bevisbyrden	22
2.2 Den aktuelle kritik af Straffelovens § 216.....	23
3. Danmarks internationale forpligtelser	26
3.1 FNs konvention om afskaffelse af alle former for diskrimination af kvinder.	26
3.2 Europarådets rekommandation	27
3.3 Istanbul-konventionen	27
3.3.1 M.C mod Bulgarien, klagesag nr. 39272/98	29
4. Betænkning nr. 1574/2020	30
4.1 Flertallets forslag – En frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse	31
4.1.1 Flertallets syn på begreberne frivillighed og samtykke	32
4.1.2 Bevisbyrden	33
4.1.3 Passivitetstilfælde.....	35
4.1.4 Spørgsmålet om vold.....	36

4.1.5 De tre hovedsituationer	36
4.2 Mindretallets forslag – En samtykkebaseret voldtægtslovgivning	39
4.2.1 Mindretallets syn på begreberne frivillighed og samtykke	41
4.2.2 Bevisbyrden	41
4.2.3 Passivitetstilfældene	42
4.2.4 Gerningsøjeblikket.....	42
5. Delkonklusion	43
6. Typeeksempler på voldtægt.....	43
6.1 Rustægt	44
6.1.1 Den frivillighedsbaserede voldtægtsbestemmelse ved rustægt	45
6.1.2 Den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse ved rustægt	47
6.2 Kontaktvoldtægt.....	48
6.2.1 Den frivillighedsbaserede voldtægtsbestemmelse ved kontaktvoldtægt	49
6.2.2 Den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse ved kontaktvoldtægt	50
6.3 Parvoldtægt.....	51
6.3.1 Den frivillighedsbaserede voldtægtsbestemmelse ved parvoldtægt	52
6.3.2 Den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse ved parvoldtægt	53
6.4 Gruppevoldtægt	53
6.4.1 Den frivillighedsbaserede voldtægtsbestemmelse ved gruppevoldtægt	54
6.4.2 Den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse ved gruppevoldtægt	54
6.5 Overfaldsvoldtægt.....	55
7. Delkonklusion	55
8. Rækkeviden af Straffelovrådets to løsningsforslag	56
9. Nødvendigheden af en ny voldtægtsbestemmelse	59
10. Den perfekte forbrydelse	60
11. Ville uagtsom voldtægt løse problemet?.....	61
12. Konklusion	62
13. Litteraturliste m.m.....	64
13.1 Lovregister	64
13.2 Betænkninger	64
13.3 Retspraksis.....	64
13.4 Retspraksis der fremgår i betænkning nr. 1574 af 2020.	64
13.5 Juridisk litteratur	65
13.6 Nyhedsartikler, høringsvar, pressemeddelelser mv.	65

13.7 Undersøgelser	66
13.8 Bilag	66
13.8.1 Anslagsdokumentation.....	67

Titelblad

Uddannelse: Cand. Jur.

Opgave: Kandidatspeciale

Vejleder: Birgit Feldtmann

Titel / Dansk: En ny voldtægtsbestemmelse, fra en tvangsbaseret til en samtykke- eller frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse.

Title / English: A new rape provision, from coercion to two models of consent.

Afleveringsdato: 19. maj 2020.

Anslag/omfang: 127.793 anslag/ 53,25 normalsider

Navn: Mads Brønnum Fyenbo

Studienummer: 20154525

Abstract

The purpose of this thesis is to clarify the two newly proposed solutions regarding the Danish rape provision proposed by the criminal council of Denmark and whether it will change anything. Statistics shows that there is a lot of rape victims in Denmark and a study indicates that there is a lot of underreported crimes, why the real number of rape victims may be even higher. Statistics also show that there is a not a lot of the culprits who gets convicted. The reasoning behind this is probably the fact that assessment of evidence in court often comes down to a word for word situation, and in these situations, it is difficult to judge credibility.

Furthermore, statistics show that the perception of what the term “rape” involves have changed a lot over the last years and it may be the reason why the rape debate takes up much of the Danish media.

Because of this, the thesis is based on the basis of an analysis of section 216 in the Danish criminal code, in conjunction with the criticism of the provision, the thesis relates to the two solutions provided by the criminal council, to asses what changes it will have in practice.

The purpose of this thesis is to asses what the problems regarding the existing rape provision are. Throughout the thesis the current legal status is clarified in conjunction with the two new proposals for the Danish rape legislation.

The thesis initially finds that in Denmark there are many victims of rape and few convicted. Furthermore, the thesis states that the current rape provision does not give the individual enough sexual self-determination right. Denmark has previously considered that they complied with their international obligations, but a new criticism cast doubt on this. The two new rape provisions would both ensure more self-determination and that Denmark lives up to its international obligations.

The thesis goes on to find that the two new rape provisions both will change the Danish case law regarding rape. The thesis also discusses the advantages and disadvantages of the suggested rape provisions. The thesis also finds that one of the rape provisions will be more intrusive than the other and discuss whether it is a good or a bad thing.

1. Indledning

1.1 Emnevalg og problemformulering

Den 19. februar 2020 kom Straffelovrådet med en ny betænkning om den danske voldtægtslovgivning. Debatten om en ændret voldtægtsbestemmelse har fyldt meget i medierne de senere år, samtidig med at kritik af den nuværende voldtægtsbestemmelse har fyldt meget i det politiske billede¹. Spørgsmålet rent politisk har drejet sig om, hvorvidt voldtægtsbestemmelsen skal ændres til, at den bliver baseret på et krav om samtykke.

Der kan argumenteres for, at debatten om en ny voldtægtsbestemmelse har fyldt meget i medierne, taget i betragtning af antallet af personer, som bliver dømt for voldtægt. Eksempelvis var der i år 2018 kun 69 dømte for voldtægt eller voldtægtsforsøg.² Dette kan give anledning til spørgsmålet, om voldtægt og seksuelle krænkelser reelt set er så stort et problem som medierne giver udtryk for. Dette spørgsmål kan besvares bekræftende, idet statistik og tal vedrørende ofre for om seksuelle krænkelser er præget af meget store mørketal. Mørketal er et statistisk forsøg på at estimere hvor mange der reelt set bliver udsat for seksuelle krænkelser, udover de seksuelle krænkelser som bliver anmeldt.

I de årlige offerundersøgelser estimeres det, at ca. 5.400 kvinder årligt udsættes for tvangssamleje eller forsøg herpå, mens politiet i 2018 kun modtog 1.079 anmeldelser om voldtægt eller voldtægtsforsøg.³ Ud af de 1.079 anmeldelser endte kun 69 med at blive dømt for voldtægt eller voldtægtsforsøg.⁴

Disse mørketal er et resultat af, at ikke alle ønsker at anmelde voldtægten. Undersøgelser peger på, at nogle af de forhold der afholder ofre fra at anmelde en voldtægt, kan være selvbefredelse, at de var bange eller at det var en kæreste, partner eller ven, som var gerningsmand.⁵

Selv ved mørketallene er der store udsving i, hvor mange uanmeldte voldtægter der menes at være tale om. Syddansk Universitet har udarbejdet en rapport om "Vold og seksuelle krænkelser".

---

¹ Betænkning nr. 1574, Straffelovrådets betænkning om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, 2020, side 28.

² <https://kvinfo.dk/fakta-om-voldtaegt/>

³ Justitsministeriet, Udsathed for vold og andre former for kriminalitet, offerundersøgelserne 2005-2017, 2018, side 91.

⁴ Fakta om voldtægt fra Kvinfo <https://kvinfo.dk/fakta-om-voldtaegt/>

⁵ Justitsministeriet, Udsathed for vold og andre former for kriminalitet, offerundersøgelserne 2005-2017, 2018, side 99.

Rapporten forsøger at klargøre og kortlægge omfanget af vold og seksuelle krænkelser. Rapporten fra Syddansk Universitet vurderer, at der er helt op imod 24.000 kvinder, der bliver tvunget til eller forsøgt tvunget til sex hvert år.⁶

Når termen "voldtægt" bliver brugt, forestiller langt de fleste sig det eksempel, som ofte bliver op-ridset i film eller anden fiktion, netop det klassiske eksempel hvor en mand overfalder en kvinde på vej hjem fra byen. I virkeligheden er det nogle helt andre tal, der illustrerer hvor majoriteten af voldtægter foregår.

Det kriminalpræventive råd har i samarbejde med Aalborg Universitet udarbejdet en rapport, der forsøger at kortlægge mørketallene. I undersøgelsen deltog 222 respondenter. Af de deltagende respondenter havde kun 11 voldtægtsofre meldt det til politiet, hvilket betyder at 95% ikke havde anmeldt hændelsen. Rapporten fastslår, at 80% af kvinderne kendte sin voldtægtsmand. Det klassiske eksempel med manden der overfalder kvinden på vej hjem fra byen, er hvad man vil kalde en overfaldsvoldtægt. Yderligere fastslår rapporten, at kun 7% af voldtægtsofrene tilhører kategori.⁷

Gruppevoldtægt, hvor der er mere end én partner ved samlejet, dækker kun 6% af tilfældene.⁸ Rustægt, hvor offeret er beruset eller meget påvirket af alkohol eller andre rusmidler, dækker 29% af tilfældene.⁹ Kontaktvoldtægt, hvor offeret kender gerningsmanden som ven, kollega, familiemedlem eller andet, dækker 27% procent af tilfældene.¹⁰

Partnervoldtægt dækker 19% af tilfældene, hvor det er en nuværende partner eller tidligere partner der udfører voldtægten. Mange af deltagende i undersøgelsen, var ikke klar over at det var strafbart i gerningsøjeblikket. Partnervoldtægt er ikke ofte set i medierne, men det er dog stadig et stort problem. Partnervoldtægt er lige så strafbart som overfaldsvoldtægt, selvom det måske ikke synes lige så voldsomt.

Det er ikke kun i det politiske billede, at kritikken af den nuværende voldtægtsbestemmelse har været emnet for mange debatter, der har også været interesse fra civilsamfundet. Her har blandt

---

⁶ Syddansk Universitet og Statens Institut for Folkesundhed, Vold og seksuelle krænkelser, 2. udg., 2018, side 52.

⁷ Aalborg Universitet, Københavns Universitet, Kantar Gallup for DKR, Seksuelle krænkelser, 2017, side 73

⁸ Ibid., side 55.

⁹ Ibid., side 49.

¹⁰ Ibid., side 73.

andet organisationen Amnesty International i en rapport anbefalet, at definitionen af en voldtægt i straffeloven ændres.¹¹

En anden grund til at voldtægtsdebatten i disse år fylder mere kan være fordi, at opfattelsen af hvad der bliver betegnet som en voldtægt har ændret sig igennem årene. I 1969 blev et udsnit af befolkningen stillet følgende spørgsmål: *"En kvinde og en mand mødes på en restauration. Manden inviterer kvinden med hjem. Han siger, at han venter nogle gæster til en fest. I lejligheden sætter de sig i sofaen og kysser og krammer hinanden. Da manden prøver at trække kvindens trusser af, afviser hun ham. Han giver hende nogle lussinger og gennemfører samlejet. Kan dette efter Deres mening betegnes som voldtægt?"*¹²

Svaret var i 1969, at 9% af mændene ville betegne det som en voldtægt, mens det var 17% af kvinderne. Det svarede til, at gennemsnitligt 13% svarede bekræftende herpå.¹³ Dette syn på voldtægt har ændret sig drastisk i løbet af årene. Det samme spørgsmål blev stillet i 1978, hvor andelen der svarede bekræftende på spørgsmålet var gennemsnitligt 53%. Ved den seneste undersøgelse, som blev foretaget i 2013, var det gennemsnitlige bekræftende svar helt oppe på 95%.¹⁴

Resultatet af en EU-undersøgelse fra 2016 viser dog, at der stadig er 17% af danskerne der mener, at samleje uden samtykke stadig kan retfærdiggøres i visse situationer. Det kunne for eksempel være i situationer hvor opfattelsen er at kvinden havde for lidt tøj på.¹⁵

Den nuværende voldtægtsbestemmelse straffer, hvis en person tvinger en anden til samleje ved vold eller trussel om vold, eller har samleje ved anden ulovlig tvang. Derudover omfavner bestemmelsen også det scenarie, hvor man har samleje med en person, der befinder sig i en tilstand eller en situation, hvor vedkommende ikke kan modsætte sig handlingen.

Den kritik som den nuværende voldtægtsbestemmelse får, er, at den ikke i tilstrækkelig grad afspejler at seksuelle handlinger altid skal være frivillige. Derfor er fokus i den nye betænkning, at voldtægtsbestemmelsen ændres, således terminologien bliver ændret til enten *frivillighed*, som

---

¹¹ Betænkning nr. 1574, Straffelovrådets betænkning om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, 2020, side 29.

¹² Justitsministeriet, Udsathed for vold og andre former for kriminalitet, offerundersøgelserne 2005-2017, 2018, side 92.

¹³ Justitsministeriet, Udsathed for vold og andre former for kriminalitet, offerundersøgelserne 2005-2017, 2018, side 92.

¹⁴ Ibid., side 92.

¹⁵ Bilag 1, Europe Comission, EU Gender-based Violence Denmark, 2016

foreslået af flertallet, eller *samtykke*, som foreslået af mindretallet.¹⁶ Straffelovrådet har gennemgået 667 voldtægtsdomme og vurderet, at den nuværende bestemmelse ikke er tilstrækkelig og derfor skal ændres.¹⁷

Denne kandidatafhandling vil derfor undersøge følgende problemstilling:

På baggrund af en analyse af Straffelovens § 216, sammenholdt med kritikken af bestemmelsen, forholder afhandlingen sig til Straffelovrådets to løsningsforslag, for at vurdere hvilke ændringer det vil have i praksis.

1.2 Afgrænsning

I dette afsnit af afhandlingen vil området præciseres og afgrænses, for at give et klart billede af afhandlingens omfang.

Som anført i problemformuleringen, vil kandidatafhandlingens fokus omhandle Straffelovens § 216. Dette betyder, at afhandlingen ikke vil omhandle andre bestemmelser nævnt i Straffelovens kapitel 24.

Kandidatafhandlingens kerne er Straffelovens § 216. Straffelovens § 216 indeholder fem stykker. Afhandlingens fokus vil dog primært være Straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1 og 2. Dette begrundes i, at disse stykker i bestemmelsen er det essentielle for behandlingen af skyldsspørgsmålet i voldtægtsager. Dette betyder, at det også er Straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1 og 2 den ovennævnte kritik er udarbejdet på baggrund af. De resterende stykker vil derfor kun inddrages, i det omfang det giver mening for afhandlingens problemformulering.

---

¹⁶ Justitsministeriets pressemeddelelse af 19. februar 2020, <https://www.justitsministeriet.dk/nyt-og-presse/presse-meddelelser/2020/ny-voldtaegtslovgivning-paa-vej>

¹⁷ Justitsministeriets pressemeddelelse af 19. februar 2020, <https://www.justitsministeriet.dk/nyt-og-presse/presse-meddelelser/2020/ny-voldtaegtslovgivning-paa-vej>

1.3 Metode

I dette afsnit af kandidatafhandlingen, vil der blive redegjort for den anvendte metode i afhandlingen samt de fortolkningsmåder der finder anvendelse. Ydermere vil der blive kommenteret på afhandlingens opbygning, samt de anvendte retskilder.

1.3.1 Den retsdogmatiske metode

Denne afhandling vil analysere Straffelovens § 216, stk.1, nr. 1 og 2 og retspraksis hertil, for efterfølgende at klarlægge og sammenholde kritikken med retspraksis. Målet med denne afhandling er derfor at finde gældende ret, også kaldet "de lege lata", hvorfor den retsdogmatiske metode benyttes.¹⁸

Den gældende ret vil blive fastlagt ud fra retsregler og retspraksis. Begge betegnes som retskilder.¹⁹ Disse retskilder kan bruges til at udlede gældende ret, ved at fortolke dem i forhold til afhandlingens problemstilling.²⁰

1.3.2 Den strafferetlige metode

I dette afsnit vil der blive redegjort for de strafferetlige fortolkningsprincipper.

Den danske straffelov indeholder et legalitetsprincip, hvorfor der er et krav om lovhjemmel. Det fremgår af Straffelovens § 1. Der straffes derfor kun, hvis forholdet er kriminaliseret i straffeloven eller i anden speciallovgivning.

Ud fra legalitetsprincippet kan det antages, at ordlyden skal danne en ramme, hvor alt inden for denne ramme vil være strafbart.

For en dybere forståelse af bestemmelsernes ordlyd, kan fortolkningslæren med fordel finde anvendelse. Den består af tre fortolkningsmåder, den præciserende fortolkning, den indskrænkende fortolkning og den udvidende fortolkning.

---

¹⁸ Blume, Peter: "Retssystemet og Juridisk Metode, 2016, 3.udg, side 40.

¹⁹ Blume, Peter: "Retssystemet og Juridisk Metode, 2016, 3.udg, side 55.

²⁰ Ibid., side 174.

Ved den præciserende fortolkning analyseres ordlyden af bestemmelsen. Formålet med dette er at fastslå, hvad der konkret menes ud fra ordlyden, og dermed præcisere bestemmelsens ordlyd ud fra en naturlig sprogforståelse.²¹ Dette er også betegnet som objektiv fortolkning.²²

Den indskrænkende fortolkning vil begrænse ordlyden af bestemmelsen. Det vil betyde, at forhold kan blive undladt at være omfattet af bestemmelsen, på trods af at de er omfattet af ordlyden.²³

Den indskrænkende fortolkning finder typisk anvendelse, hvis det ville være nærliggende at lovgiver ikke havde tiltænkt, at bestemmelsen skulle finde anvendelse i en bestemt situation. Den udvidende fortolkning er det modsatte. Den fortolker udover ordlyden, og udvider betydningen af bestemmelsen til mere end bestemmelsens ordlyd.²⁴

Ydermere indeholder den almindelige fortolkningslære også subjektiv fortolkning. Ved subjektiv fortolkning er der fokus på hvad "lovgivers vilje" var på tidspunktet hvor bestemmelsen opstod.²⁵

1.3.3 Afhandlingens opbygning

Afhandlingen er udover den indledende del opdelt i tre dele. Den første del vil søge at klarlægge ordlyden og retspraksis for Straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1 og 2, samt redegøre for den aktuelle kritik heraf. Hertil vil der også blive redegjort for Istanbulkonventionen, som blev ratificeret af Danmark i 2014. Slutteligt vil der blive redegjort for de to løsningsmodeller som Straffelovrådet har fremsat. Disse to løsningsmodeller er den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse og den frivillighedsbaserede voldtægtsbestemmelse.

Anden del af afhandlingen vil tage udgangspunkt i en række typeeksempler af voldtægt. Ud fra disse typeeksempler vil afhandlingen analysere, hvad de nye løsningsforslag vil ændre i praksis. I den tredje og sidste del af afhandlingen, vil afhandlingen diskutere og konkludere på nogle af de fordele og ulemper den nye lovgivningsforslaget kan resultere i, ud fra resultatet af afhandlingens anden del.

---

²¹ Baumbach, Trine: "Strafferet og menneskeret", 2014, 1. udg., side 74.

²² Ibid., side 77.

²³ Ibid., side 75 f.

²⁴ Baumbach, Trine: "Strafferet og menneskeret", 2014, 1. udg., side 75.

²⁵ Ibid., side 76.

1.3.4 Retskilder

I kandidatafhandlingen vil de anvendte retskilder være den danske straffelovs voldtægtsbestemmelse, da denne vil blive behandlet, samt relevante afgørelser vedrørende denne bestemmelse. Der vil undervejs i afhandlingen blive anvendt udvalgte domme. De domme som avendes i analysen, vil være domme, hvor den tiltalte blev frifundet ved dom. Disse domme er ikke trykte, men vedlagt som bilag til betænkning nr. 1574/2020, som er fremsat af Straffelovrådet. Idet de ikke er trykte, har de ikke et domsresumé nummer. Dommene bliver i stedet omtalt som for eksempel "Retten i Lyngbys dom af 5. april 2017". Derfor vil dommene blive henvist til ved dette navn i analysen, frem for et domsresumé nummer.

For at analysere og fortolke retskilderne, vil der blive anvendt juridisk litteratur. Yderligere vil Straffelovrådets to løsningsforslag til ny voldtægtsbestemmelse blive anvendt på diverse domme. Den juridiske metode indeholder meget fortolkning, hvilket kan betyde at resultatet af fortolkningen er subjektivt og præget af den som fortolker.²⁶

1.4 Andre kilder

En hurtig "google-søgning" vedrørende voldtægtsstatistik vil afsløre et utal af forskellige tal og værdier. Næsten hver eneste private organisation, der beskæftiger sig med voldtægts ofre, har deres egne tal og statistik. Den statistik der er anvendt i afhandlingen, stammer fra kilder så som Justitsministeriet, Det Kriminalpræventive Råd, samt diverse offerundersøgelser. Yderligere er der også blevet anvendt en rapport fra Syddansk Universitet, der er udarbejdet sammen med statens institut for folkesundhed, samt en rapport udarbejdet af Aalborg Universitet, der forsøger at kortlægge mørketallene.

Mange af undersøgelserne vedrørende dette emne er baseret på forholdsvis få respondenter eller en mindre del af samfundet. Dette formodes at skyldes, at det er et meget tabubelagt emne, at være offer for en seksuel krænkelse som voldtægt, hvorfor de færreste ofre ønsker at stå frem efterfølgende. Procentsatsen kan derfor ændre sig drastisk, alt efter hvor tallene bliver slået op.

Dette kan også betyde, at mange af de debattører, der omtaler og er aktive i voldtægtsdebatten, bruger meget forskellige tal, alt efter hvorvidt de ønsker at negligere eller blusse debatten op.

---

²⁶ Blume, Peter: "Retssystemet og Juridisk Metode, 2016, 3.udg, side 174.

Afhandlingen har i forbindelse med statistikken forsøgt at benytte neutrale kilder, i det omfang det var muligt.

Den aktuelle Covid19 pandemi har haft en betydning for afhandlingen. Mange af denne afhandlings kilder kan findes online, så som betænkningen, domme og lignende. Dog har der været problemer med at fremskaffe juridisk litteratur, til at gå i dybden med for eksempel bestemmelsen og dens indhold, da bibliotekerne har været lukkede under afhandlingens udarbejdelse. Der har været stillet et juridisk online bibliotek til rådighed, dog med et meget begrænset indhold relateret til afhandlingens emne.

Ydermere har manglen på litteratur betydet, at det ikke har været muligt at få inddraget lige så meget litteratur som ønsket. Et eksempel herpå, er hvor der i afhandlingen bliver anvendt og henvist til en dom fundet i juridisk litteratur, hvor det ikke har været muligt at fremskaffe den oprindelige litteratur, fra hvor dommen var udgivet. I sådan en situation må afhandlingen blive udformet, ved at henvise til den litteratur der var tilgængelig ved afhandlings udarbejdelse.

2. Straffelovens § 216

2.1 Indledende om § 216

Denne del af afhandlingen vil søge at fastlægge ordlyden og praksis vedrørende Straffelovens § 216. Derudover klarlægges og illustreres nogle af de kritikpunkter, der er ved den nuværende Straffelovens § 216. Bestemmelsen findes i Straffelovens kapitel om seksualforbrydelser, nærmere bestemt Straffelovens specielle del i kapitel 24.

Ordlyden i Straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1 og 2 er følgende:

”§ 216. For voldtægt straffes med fængsel indtil 8 år den, 1) der tiltvinger sig samleje ved vold eller trussel om vold eller 2) skaffer sig samleje ved anden ulovlig tvang, jf. § 260, eller med en person, der befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen”

I 2013 blev voldtægtsbestemmelsen udvidet, så den omfatter de nu forhenværende Straffelovens §§ 216, 217, 218, stk. 2, og 222, stk. 2, første led.²⁷ Det betyder, at retspraksis fra de tidligere bestemmelser fortsat kan have betydning for fortolkningen af den gældende § 216 i Straffeloven. Dog er bestemmelserne i Straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, andet led og Straffelovens § 216, stk. 5 nye.

Før straffelovens § 216 finder anvendelse, forudsættes det, at samleje er opnået eller tilsigtet opnået, jf. Straffelovens § 21. I lovændringen fra 2013 fremgik det af lovforslaget, at begrebet "samleje", som tidligere kun omfattede vaginalt samleje, efter ændringen også ville omfatte analt samleje. Ændringen blev dengang begrundet med at offeret i begge situationer lider en lige nedværdigende og krænkende behandling ved et tvangssamleje.²⁸ Bestemmelsen blev samtidig på denne måde mere kønsneutral. I kandidatafhandlingen er størstedelen af eksemplerne med kvinder som ofre, og terminologien i kandidatafhandlingen omkring ofre er, at det primært er kvinder. Dette skyldes, at selvom både mænd og kvinder kan og bliver voldtaget, er langt størstedelen kvinder, hvorfor afhandlingens terminologi tager udgangspunkt i dette.

2.1.1 Tilregnelserkravet

Tilregnelserkravet kræver forsæt i forhold til Straffelovens § 216. Dette fremgår af Straffelovens § 19. Hvis gerningsmanden og offeret har haft to forskellige opfattelser af situationen, og der ikke er andre beviser der understøtter tvang eller vold, kan bedømmelsen af forsæt være problematisk. I så fald vil gerningsmanden ikke nødvendigvis ifalde et strafansvar, hvis der ikke kan bevises forsæt. I praksis findes der flere eksempler på, at der ikke straffes, hvis gerningsmanden har været i en forsætsudelukkende faktisk vildfarelse. Der kan altså opstilles en situation, hvor gerningsmanden ikke har opfattet sin væremåde eller adfærd som truende, men hvor offeret har opfattet det som særdeles truende, og derfor har indladt sig i samleje på baggrund af den underliggende trussel.²⁹

I den modsatte situation, kan en gerningsmand straffes for at have skaffet sig samleje med en person ved hjælp af trusler, uanset om gerningsmanden havde intentioner om at gøre alvor af disse trusler.

---

²⁷ Toftegaard Nielsen m.fl., Kommenteret straffelov speciel del, 11. udg., Jurist- og Økonomiforbundets forlag, 2017, side 358.

²⁸ Ibid., side 358.

²⁹ Jørn Vestergaard m.fl., Forbrydelser og andre strafbare forhold, 3.udg., Gjellerup, 2018, side 105.

Der kan opstå en vanskelig forsætsbedømmelse, hvis gerningsmanden og forurettede er enige om, at der indledningsvist var modstand i samlejet, men gerningsmanden herefter er af den opfattelse, at offeret opgav modstanden, da offeret gerne ville indlade sig seksuelt.

2.1.2 Tidspunktet for fuldbyrdelse

Før der kan straffes efter Straffelovens § 216 skal der ske en fuldbyrdelse, i det der ellers vil blive straffet for forsøg efter Straffelovens § 21. Fuldbyrdelsen af Straffelovens § 216 sker ved indførelsen af det mandlige kønslem i enten skede eller endetarmsåbning. Oralt samleje vil ikke blive straffet efter Straffelovens § 216. Juraprofessor Stephan Hurwitz mente dog, at der yderligere også skal være samlejebevægelser tilstede. Dette ses dog ikke støttet i praksis.³⁰

Det vil næppe være af betydning, hvor dybt det mandlige kønslem skal være ført ind. Der kan derfor være tilfælde, hvor der vil kræves mindre, før der er tale om fuldbyrdelse. Et eksempel herpå kan være samleje med et barn under 12 år, da der af fysiologiske årsager vil kræves mindre for fuldbyrdelse.³¹

2.1.3 Tilbagetræden

Frivillig tilbagetræden findes reguleret i Straffelovens § 22. Her fremgår det, at forsøg ikke straffes, hvis gerningsmanden frivilligt, og ikke på grund af tilfældige hindringer, træder tilbage. Dette betyder, at hvis en gerningsmand frivilligt opgiver sit foretagende inden fuldbyrdelse, kan det medføre straffrihed. Der findes tydelige eksempler i praksis på, at tilbagetrædelsen skal ske tidligt, før der er tale om frivillig tilbagetrædelse. Der må ikke blot være tale om tilbagetrædelse på baggrund af tilfældige hindringer.

Som et eksempel på hvor der ikke var tale om frivillig tilbagetræden ses U.1987.305 H hvor en mand blev dømt for forsøg på Straffelovens § 216, da han havde forsøgt voldtage en kvinde. Gerningsmanden forsøgte at træde tilbage, da han blev bekendt med at kvinden havde menstruation. Dette blev vurderet som tilbagetræden på baggrund af en hindring, og ikke frivillig tilbagetræden.

Et andet eksempel er dommen U.1991.918 H hvor en ung mand blev dømt for forsøg på voldtægt, på trods af han ikke kunne penetrere kvinden på grund af manglende rejsning. Gerningsmanden

---

³⁰ ³⁰ Toftegaard Nielsen m.fl., Kommenteret straffelov speciel del, 11. udg., Jurist- og Økonomiforbundets forlag, 2017, side 359.

³¹ Vagn Greve m.fl., Kommenteret straffelov speciel del, 10. udg., Jurist og Økonomiforbundets forlag, 2012, Side 324.

havde sammen med andre mænd bragt kvinden i en situation, hvor hun var blevet voldtaget af nogle af de andre gerningsmænd. Da det blev gerningsmandens tur, kunne han ikke få rejsning. Gerningsmanden havde på den måde ved sin adfærd, forud for sin tilbagetræden fra forsøg, pådraget sig ansvar for en fuldbyrdet forbrydelse, med et såkaldt kvalificeret forsøg.³²

I praksis er det diskuteret hvorvidt det er frivillig tilbagetræden eller ej, når kvinden har udøvet og vist modstand. Som eksempel på dette findes dommen DIK 1996/98.193 Ø hvor gerningsmanden opgav forsøg på voldtægt, på baggrund af meget lidt modstand. Han blev alligevel dømt for forsøg på voldtægt, da han ikke fandtes at have trådt frivilligt tilbage fra forsøget.³³

I TFK 2004.51 V var der dissens fra én dommer, omkring hvorvidt tiltalte var trådt frivilligt tilbage fra voldtægtsforsøget. I den konkrete sag modsatte den forurettede kvinde sig voldtægten, og sagde, at han endte på forsiden af avisen hvis han fortsatte. Den forurettede kvinde råbte også om hjælp. Tiltalte blev i sidste ende dømt for forsøg på voldtægt, men den ene dommer mente dog, at på trods af kvindens modstand, var det ikke nok til at afvise frivillig tilbagetræden.

Ovenstående er kun enkelte eksempler på, hvor der findes dissens i retspraksis, omkring hvornår og hvorvidt der er sket frivillig tilbagetræden. Ovenstående viser, at der ikke er et tydeligt billede på, hvor meget modstand der skal til, før man fra domstolens side er enige om, at der ikke kan være tale om frivillig tilbagetræden. Vagn Greve m.fl. understreger også, at ikke enhver modstand er ensbetydende med, at tilbagetræden ikke er sket frivilligt.³⁴

2.1.4 Begrebet "vold"

Det fremgår af Straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1 og nr. 2, første led, at samlejet skal være tiltvunget. Efter Straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, kan tvangen være udøvet ved hjælp af vold eller ved trussel om vold.

Det er derfor også relevant at undersøge, hvad udtrykket vold dækker over. I betænkning 914/1980 fremhæver Straffelovrådet: *"Efter Straffelovrådets opfattelse må det imidlertid anses for*

---

³² Toftegaard Nielsen m.fl., Kommenteret straffelov speciel del, 11. udg., Jurist- og Økonomiforbundets forlag, 2017, side 359.

³³ Ibid., side 359.

³⁴ Toftegaard Nielsen m.fl., Kommenteret straffelov speciel del, 11. udg., Jurist- og Økonomiforbundets forlag, 2017, side 359.

ubetænkeligt at lade § 216 omfatte alle tilfælde, hvor enten en fysisk magtanvendelse eller en trussel herom (eller begge dele i forening) bevirker, at samleje tiltvinges".³⁵

Ved lovændringen i 2013 var der ingen ændringer på dette område. Det er derfor relevant at undersøge om der er en nedre grænse for, hvor mild en vold der er blevet udøvet i forbindelse med voldtægten. Der findes en gennemgang af voldtægts sager fra UfR og TFK 2004-2007. Her blev 47 sager gennemgået, og alle sagerne viste, at der var blevet anvendt fysisk magt.³⁶

På trods af, at der har været anvendt fysisk magt i samtlige af de 47 sager, er volden dog ikke af sådan en fysisk karakter, at der ville blive rejst tiltale efter Straffelovens § 244, i en almindelig volds-sag.³⁷ I TFK 2009.795 Ø fremhævede landsretten også, at volden ikke havde karakter af "egentlig vold"

Ud fra dette kan der udledes, at på trods af Straffelovrådets tanke fra 1980 om, at Straffelovens § 216 ikke vil omfatte alle de tilfælde hvor der har foregået et samleje på baggrund af tvang via fysisk vold eller trussel om dette, så favner den nuværende bestemmelse alligevel så bredt, at den handling, som er omfattet af Straffelovens § 216s voldsbegreb, end ikke vil være tilstrækkelig til at rejse tiltale efter den nuværende voldsparagraf i Straffelovens § 244.

At påtvinge en tilfældig person et bedøvelsesmiddel, uden personens viden, bliver i dag anset som vold. I U.2010.3034 Ø er der et eksempel på, at anvendelse af knuste metadontabletter i en øl uden offerets viden blev henført under § 245, stk. 1.³⁸ Dette betyder også, at samleje der bliver opnået på denne måde, må straffes Straffelovens § 216, stk. 1, nr.1. og ikke efter Straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2.

2.1.5 Kausalitet mellem voldsudøvelsen og samlejet.

Før at voldtægtsbestemmelsen kan finde anvendelse, skal der være en årsagssammenhæng mellem voldsudøvelsen og samlejet. I praksis skal samlejet være gennemført imod den forurettedes vilje, men der findes ikke yderligere krav om, at den forurettede skal gøre fortsat modstand under

---

³⁵ Straffelovrådets betænkning om voldtægt, røveri og brandstiftelse, betænkning 914/1980, side 44.

³⁶ Toftegaard Nielsen m.fl., Kommenteret straffelov speciel del, 11. udg., Jurist- og Økonomiforbundets forlag, 2017, side 360.

³⁷ Ibid., side 360.

³⁸ Toftegaard Nielsen m.fl., Kommenteret straffelov speciel del, 11. udg., Jurist- og Økonomiforbundets forlag, 2017, side 361.

samlejet. Den første voldsepisode som tvinger kvinden til samlejet er tilstrækkelig, det er sjældent en problemstilling der skaber problemer i praksis.³⁹

Juraprofessor Knud Waaben mener, at der findes en formodning for kausalitet, når der er bevis for vold eller trusler om vold, samt at der er en af offeret tilkendegivet modstand, som gerningsmanden har opfattet.⁴⁰

At en person har aftalt samleje med en anden, forhindrer ikke, at der kan foreligge en voldtægt. I U. 1994.167 H fremgår det at tiltalte, og forurettede, som var prostitueret, havde aftalt at have samleje imod en pris på 100 kr. Forurettede modtog de 100 kroner og gik frivilligt med til et samleje med tiltalte, som undervejs i samlejet gerne vil have analt samleje, hvilket forurettede modsatte sig. Tiltalte blev dømt for voldtægt efter Straffelovens § 216, på trods af at der var et forudgående samtykke og en aftale om samlejet. Denne dom illustrerer meget godt hvordan et samtykke adskiller sig fra en aftale, og at samtykket kan trækkes tilbage og ændres undervejs.

2.1.6 Voldtægt uden vold?

I praksis er det sjældent at der foreligger en voldtægt, uden der er fysisk magtanvendelse til stede, og at der udelukkende kun er trusler om vold. Tidligere var der også en klar opfattelse om, at før der blev dømt for voldtægt, forudsatte det, at der havde været klar fysisk modstand. Udvikling i praksis har dog ændret dette syn.

Dommen U.2005.753 Ø, også kaldt "baggårdsdommen" i diverse voldtægtsdebatter, er et eksempel på en dom, hvor de tiltalte dømmes for voldtægt, uden at der var begået fysisk vold. I dommen foregår der samleje mellem forurettede og de fem tiltalte. Der er ingen direkte trusler om vold eller udøvelse af vold. De tiltalte blev dømt for voldtægt med den begrundelse, at det burde være tydeligt, at en kvinde ikke har lyst til at have sex med fem fremmede mænd i en baggård, hvor temperaturen er omkring frysepunktet, samt at det er en intimiderende situation for kvinden. De tiltalte blev altså dømt ud fra den stiltiende trussel om, at hvis forurettede modsatte sig, kunne det have konsekvenser for hende. Dette er et eksempel på at praksis har udviklet sig igennem årene. Synspunktet om at der skal være vold tilstede er derfor til dels ændret. En anden grund til at den tiltalte ofte kun dømmes i de voldtægtssager, hvor der findes spor efter vold, er, at det kan være vanskeligt at løfte

---

³⁹ Ibid., side 360.

⁴⁰ Ibid., side 361.

bevisbyrden, hvis tvangen ikke har efterladt sig klare fysiske spor. I en situation som den ovenstående, kan tvangen bevises ud fra de omstændigheder, at der var flere tiltalte i et intimiderende miljø med en temperatur omkring frysepunktet.

2.1.7 Truslen om vold

Det fremgår af Straffelovens § 216, stk. 1. nr. 1 at det er strafbart at tiltvinge sig samleje ved vold eller ved trussel om dette. Dette kan give en formodning om, at truslen om vold udelukkende skal være rettet imod ofret. I betænkning 914/1980 fremgår det, at truslen om vold, også omfatter vold mod andre end den der skal tvinges til noget.⁴¹ Eksemplet hvor en kvinde bliver truet med vold mod hendes børn, hvis ikke hun deltager i et samleje, vil dermed også være omfattet af Straffelovens § 216. Dette kan også give anledning til en diskussion om, hvorvidt truslen om vold skal være aktuel eller fremtidig.

I dommen U.2007.257 H i forhold 7 tiltvang tiltalte sig samleje med forurettede, på baggrund af en trussel om vold udøvet af rockere på et senere tidspunkt. Dette var også omfattet af Straffelovens § 216, og tiltalte blev dømt. Her er det dog værd at bemærke, at tiltalte også havde udøvet vold over for kvinden inden samlejet.

I U.2018.293 H fandt Højesteret, at ud fra Straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1's ordlyd og formål, omfatter denne også en fremtidig voldsudøvelse, hvorfor det ikke er et krav, at der trues med øjeblikkelig voldsudøvelse.

2.1.8 Straffelovens § 216, stk. 1. nr. 2, første led.

Straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, første led, straffer samleje skaffet ved anden ulovlig tvang, jf. Straffelovens § 260. Bestemmelsen omfatter kun den situation, hvor der foregår tvang, der er uden anvendelse af vold eller trussel herom, men som stadig er omfattet af Straffelovens § 260. Bestemmelsen har altså et snævert anvendelsesområde.

Før lovændringen i 2013 var dette indeholdt i den dagældende § 217 i Straffeloven. Denne fandt dog sjældent anvendelse. Et eksempel på anvendelse af dagældende § 217 i Straffeloven ses i dommen TFK 2012.211 Ø. Her blev en læge dømt for at true med offentliggørelse af pornografiske billeder af forurettede som var anoreksipatient hos lægen. Et eksempel som dette, er et eksempel, som

---

⁴¹ Straffelovrådets betænkning om voldtægt, røveri og brandstiftelse, betænkning 914/1980, side 45.

der nok oftere vil vise sig i praksis fremadrettet, grundet den teknologiske udvikling og delingen af hævnporno og lignende.⁴²

2.1.9 Straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, andet led.

Straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, andet led straffer samleje med en person som befinder sig i en tilstand eller situation, hvor pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen.

Før lovændringen i 2013, ville et scenarie hvor en person blev hensat i en tilstand, hvor offeret ikke var i stand til at modsætte sig samlejet, blive ligestillet med vold efter den dagældende § 216. Den dagældende § 218, stk. 2 kriminaliserede sådanne tilfælde.⁴³ Denne bestemmelse fandt udelukkende anvendelse ved forhold uden for ægteskabet. Denne del af bestemmelsen fik ofte kritik under navnet "konerabatten" i diverse voldtægtsdebatter.

I den gældende Straffelovs § 216 er den tidligere § 218, stk. 2 nu omfattet i stk. 1, nr. 2, andet led. I afsnit 2.1.4 i afhandlingen fremgår det, at der findes retspraksis hvor anvendelse af et bedøvelsesmiddel er vold. Her kan der laves en skildring, da anvendelse af et bedøvelsesmiddel vil være omfattet af Straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, hvorimod situationen beskrevet i stk. 1, nr. 2, andet led mere omhandler situationen hvor en kvinde efter frivillig indtagelse af for meget alkohol eller rusmidler bliver udnyttet.⁴⁴ Straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, andet led kræver derfor alene, at der er skaffet sig samleje med en person i en sådan tilstand at personen ikke kan modsætte sig. Der er dermed ikke et krav om udnyttelse af tilstanden.

I praksis er der gennem tiden blevet dannet en ramme for, hvilke, tilstande bestemmelsen omfatter. De typiske tilstande, der er omfattet, er søvn, bevidstløshed, fysisk lammelse, hypnotisk trance, stærk beruselse eller lignende.⁴⁵ Nogle af disse tilstande er objektivt målbare. Et eksempel herpå, er i dommen U.2010.1447 Ø, hvor tiltalte havde gennemført et analt samleje med forurettede. Her bemærkede Landsretten, at forurettedes alkoholpromille cirka 4 timer efter samlejet var 0.61, hvorefter de anførte, at der ikke var et sikkert bevis for, at forurettede befandt sig i tilstand, hvor hun

---

⁴² Toftegaard Nielsen m.fl., Kommenteret straffelov speciel del, 11. udg., Jurist- og Økonomiforbundets forlag, 2017, side 362.

⁴³ Ibid., side 362.

⁴⁴ Toftegaard Nielsen m.fl., Kommenteret straffelov speciel del, 11. udg., Jurist- og Økonomiforbundets forlag, 2017, side 362.

⁴⁵ Ibid., side 363.

var ude af stand til at modsætte sig. Søvn er derimod et eksempel på noget, som ikke kan måles lige så objektivt.

Ved udvidelse af Straffeloven i 2013 kom bestemmelsen også til at omfatte forholdet mellem ægtefæller. Det afgørende er her, hvorvidt det har været for at "skaffe sig" samleje med samleveren i en tilstand, hvor personen ikke har kunne modsætte sig.⁴⁶ Der blev dog ikke angivet en redegørelse for hvor beruset eller søvngig en ægtefælle skulle være, for at være for påvirket til at kunne modsætte sig samlejet.

I Straffelovrådets betænkning fra 2012 fremgår det, at man ikke generelt kan: *"angive, om f.eks. et samleje med en halvsovende ægtefælle efter fælles nydelse af en god middag med rigelig rødvin vil være udtryk for en sådan udnyttelse, men efter flertallets opfattelse vil det formentligt meget sjældent være tilfældet".*⁴⁷

Det kan diskuteres, hvorvidt et scenarie som ovenstående kan anses for at være voldtægt eller ej. Straffelovrådets udtalelse kan virke kontroversiel, men hvis Straffelovrådet havde valgt at kriminalisere ovenstående situation, ville det potentielt kunne have kriminaliseret sædvanlig seksuel aktivitet i hverdagen hos par. Hvis et ægtepar gentagne gange har haft samleje hver uge samme dag over en årrække, ville en mere snæver fortolkning kunne risikere at kriminalisere en sådan adfærd og gøre adfærden strafbar.

Det fremgår af betænkningen fra 2012, at seksuelle overgreb skulle kunne straffes ved: *"udnyttelse af forurettedes sindssygdom eller mentale retardering eller en tilstand hvor forurettede ikke er i stand til at modsætte sig handlingen".*⁴⁸

I den gældende ordlyd fremgår det dog ikke, at "udnyttelse" er et krav, hvorfor den nuværende bestemmelse favner bredere end det måske tiltænkte, da den nuværende ordlyd gør det strafbart blot at have samleje med en person i en *"tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen"*. Begrebet "udnyttelse" kunne forestille sig at dække over eksemplet hvor gerningsmanden er klar over den forurettedes tilstand og udnytter dette.

Toftgaard Nielsen m.fl., Kommenteret straffelov speciel del, 11. udg., Jurist- og Økonomiforbundets forlag, 2017, side 363.

⁴⁷ Straffelovrådets betænkning om seksualforbrydelser, betænkning nr. 1534, 2012, side 275f.

⁴⁸ Straffelovrådets betænkning om seksualforbrydelser, betænkning nr. 1534, 2012, side 275f.

Straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, andet led beskytter både den, der er i en tilstand hvor personen ikke kan modsætte sig, men også i en situation hvor vedkommende ikke kan modsætte sig et samleje.⁴⁹ Ved begrebet "*situation*" menes der en aktuel fysisk situation. Ud fra betænkningen fra 2013 fremgår det, at et eksempel herpå kunne være ved en lægeundersøgelse, hvor forurettede er delvis eller helt afklædt, og hvor der er legitim grund til intime berøringer. Hvis lægen i en sådan situation udnytter kvinden seksuelt, vil det straffes som voldtægt.⁵⁰

2.1.10 Bevisbyrden

Som nævnt i indledningen er der kun få domsfældelser på voldtægtsområdet. I 2018 blev kun 69 dømt på baggrund af 1079 anmeldelser. Dette kan skyldes den meget vanskelige bevisførelse i visse voldtægtssager. Som nævnt i indledningen, viser statistikken at 80% af ofrene kender deres gerningsmænd. Dette kan lede til spørgsmålet om, hvorfor der ikke falder flere domsfældelser.

Der er flere elementer i forklaringen. Først og fremmest ved nogle af ofrene måske ikke i gerningsøjeblikket, at det de netop er blevet udsat for, er en voldtægt. Derudover er der flere, der ikke melder voldtægten, da gerningsmanden måske er en bekendt og de nærer sympati for dem.

Ved andre former for kriminalitet er der ofte vidner. Det gælder uanset om det er vold, tyveri, mord eller lignende. Ved voldtægt er der sjældent vidner, da samleje i sin naturlige form er noget der foregår i privaten, for de fleste mennesker. Derudover er det ikke ulovligt at have samleje. Samleje er en nødvendig ting for at racen kan overleve, og for at dække helt almindelige menneskelige behov. Derimod er det altid ulovligt at slå en ihjel, og der vil ofte i den forbindelse være langt flere beviser i form af blod, DNA, et lig og dertil tilhørende vidner.

Det kan derfor være vanskeligt at løfte en bevisbyrde, hvis de eneste beviser er to mennesker, der er enige om der har foregået et samleje, hvor den ene påstår at det er frivilligt og den anden påstår det ikke var. Hvis der ikke er noget der, gør den pågældende gerningsmands forklaring utroværdig, og offeret og gerningsmanden vurderes at være lige troværdige, må der selvfølgelig ske en frifindelse, da skyld skal bevises udover enhver grund. Dette er et krav efter Den Europæiske

---

⁴⁹ Toftegaard Nielsen m.fl., Kommenteret straffelov speciel del, 11. udg., Jurist- og Økonomiforbundets forlag, 2017, side 364.

⁵⁰ Ibid., side 364.

Menneskerettighedskonventions artikel 6. nr. 2, hvor det fremgår det: *”At enhver, der anklages for en lovovertrædelse, skal anses for uskyldig, indtil hans uskyld er bevist i overensstemmelse med loven”*⁵¹

Ydermere findes udtrykket *”in dubio pro reo”* i dansk ret. Dette er et princip inden for strafferetsplejen som ikke er lovfæstet, men utvivlsomt gældende i Danmark. Det dækker over at tvivlstilfælde skal komme den tiltalte til gode.

Derfor ses det ofte, at der kun falder dom i voldtægtssager, hvis der er spor efter tvang eller lignende. Disse spor kan være blå mærker eller lignende der tyder på at der har været vold.

2.2 Den aktuelle kritik af Straffelovens § 216

Dette afsnit af afhandlingen vil redegøre for den kritik, den nuværende § 216 i Straffeloven har modtaget i diverse debatter. Den kritik som Straffelovens § 216 har været udsat for over en årrække, stammer fra det synspunkt, at der ikke er nok selvbestemmelse i den nuværende voldtægtsbestemmelse.

Den generelle voldtægtsdebat kan deles op i to genrer, henholdsvis kulturen omkring voldtægt og kritikken af selve bestemmelsen. Kritikken vedrørende kulturen om voldtægt angår, at voldtægt i den generelle debat bliver talt ned. Om det er offerets første møde med politiet, eller de reaktioner offerets forklaring afføder hos venner og bekendte, hvor voldtægten bliver negligeret, med udtryk som *”Er du sikker på det var en voldtægt?”*. Dette begreb kaldes sekundær viktisering, et begreb som også FN’s kvindekomite benytter. Det kan underbygges med den nævnte statistik fundet i afsnit 1.1 i afhandlingen, hvor det fremgår at der er meget store mørketal. Yderligere findes der stadig mennesker med holdningen *”hun var nok selv ude om det”*, som set i bilag 1.⁵²

Intet af den ovenstående kritik vil blive direkte ændret, hvis ordlyden af Straffelovens § 216 bliver ændret. Dog vil det måske indirekte kunne påvirke kulturen omkring voldtægt.

---

⁵¹ EMRK side 3, artikel 6. nr. 2. https://menneskeret.dk/files/media/dokumenter/om_os/om_menneskerettigheder_diverse/den_europaeiske_menneskerettighedskonvention.pdf

⁵² Bilag 1, Europe Commission, EU Gender-based Violence Denmark, 2016

Kritikken af paragraffen går som nævnt på, at retten til egen krop ikke er tydelig nok. Der kan i den forbindelse opstilles to eksempler. I eksempel A bliver en kvinde tvunget til sex. Hun siger fra og gør modstand, og det vil derfor være en voldtægt. I eksempel B bliver en kvinde tvunget til sex, men hun fryser og forholder sig totalt passivt. Dette scenarie ville højst sandsynligt ikke dømmes som en voldtægt, da tvangselementet ikke er lige så tydeligt, samt at kvinden ikke har gjort modstand som en gerningsmand har opfattet.

Kritikken går derfor på, at kvinden i højere grad selv skal tilkendegive et direkte eller indirekte samtykke, før det er acceptabelt og straffrit at deltage i samleje med den pågældende kvinde.

Straffelovrådet har gennemgået alle afsagte domme om voldtægt fra den 1. juli 2016 til den 1. juli 2019. Dette har Straffelovrådet gjort med henblik på at skulle vurdere, hvorvidt den nuværende lovgivning afspejler, at seksuelle handlinger altid skal være frivillige. Straffelovrådet er her kommet frem til, at den nuværende voldtægtsbestemmelse har medført flere frifindende domme, hvor rimeligheden vedrørende den seksuelle selvbestemmelsesret kan diskuteres.⁵³

Som eksempler på dette kan dommene ”Østre Landsret dom af 4. september 2017” og ”Vestre Landsrets dom af 15. maj 2019” anvendes som illustration.

I dommen ”Østre Landsrets dom af 4. september 2017”⁵⁴ blev en gerningsmand tiltalt for Straffelovens § 216, stk. 1, nr.1. T var blevet tiltalt for voldtægt af F på et diskotek. F havde i starten af det seksuelle samkvem, givet T frivilligt oralsex og T og F havde kysset. Efterfølgende blev F vendt rundt og holdt fast og voldtaget af T. F sagde her flere gange fra og udtalte: *”Det er altså ikke mig det her, det kan jeg ikke det her”*. Efterfølgende trak T hendes bukser ned og gennemførte et vaginalt samleje, selvom F igen sagde stop. Det fik T til at stoppe, hvorefter F formåede at komme ud fra toilettet. F havde forklaret, at det ikke var voldeligt da T drejede hende rundt, hvorfor T blev frifundet.⁵⁵

I dommen ”Vestre Landsrets dom af 15. maj 2019” blev fire gerningsmænd tiltalt for Straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, andet led.⁵⁶ I dommen blev fire mænd tiltalt for voldtægt af F på 19 år. De blev tiltalt for at have udnyttet at F som følge af alkohol og træthed, var i en tilstand hvor hun var ude

---

⁵³ Betænkning nr. 1574, Straffelovrådets betænkning om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, 2020, side 125

⁵⁴ Ibid., side 200, Afsnit 1.4.

⁵⁵ Ibid., side 126f.

⁵⁶ Ibid., side 235.

stand til at modsætte sig seksuelle handlinger. De blev blandt andet tiltalt for, med kraftige og hurtige bevægelser at føre et håndtag af en hårbørste, ind og ud af Fs skede og endetarm. Ydermere hældte de tiltalte også Red Bull i Fs skridt og optog det på video imens. Mindretallet på 6 nævninge ville finde de tiltalte skyldig, men flertallet fastslog, at på baggrund af, at F på nogle af videoklippene var aktiv, men i andre klip var passiv, kunne det ikke bevises at F var i en tilstand, hvor hun var ude af stand til at modsætte sig handlingerne. De tiltalte blev derfor alle frifundet.

Straffelovrådet blev på baggrund af blandt andet de ovennævnte domme enige om, at den nuværende voldtægtsbestemmelse indebærer, at der ofte vil ske frifindelse efter Straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, såfremt den forurettede, ikke er blevet udsat for vold. Dette er på trods af, at den forurettede måske gentagne gange gør opmærksom på at hun ikke samtykker, og at den tiltalte er klar over dette.

Det kan derfor groft udledes, at den nuværende voldtægtsbestemmelse, ikke straffer hvis samlejet er blevet gennemført mod den anden parts vilje og tiltalte var klar over det, medmindre der har været et element af vold eller trusler om vold.⁵⁷

Derudover fandtes der også enighed om, at i forhold til Straffelovens § 21, stk. 1, nr. 2, andet led, at hvis offeret ikke befinder sig i en tilstand, hvor offeret ikke kan modsætte sig samlejet, vil der ske frifindelse. I sådanne sager sker der frifindelse på trods af den forurettede har givet udtryk for, at hun ikke ønsker samleje med den pågældende gerningsmand.⁵⁸

Derudover findes der også kritik på et mere internationalt niveau. Den kritik går på, hvorvidt Danmark lever op til Istanbul-konventionen og Danmarks andre internationale forpligtelser. Amnesty International har blandt andre, anbefalet at der sker en ændring i forhold til den danske voldtægtsbestemmelse, så den kommer på niveau med de internationale menneskerettighedsstandarder, herunder Istanbul-konventionen.⁵⁹

---

⁵⁷ Straffelovrådets betænkning om seksualforbrydelser, betænkning nr. 1534, 2012, side 128.

⁵⁸ Betænkning nr. 1574, Straffelovrådets betænkning om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, 2020, side 128f

⁵⁹ Ibid., side 29

3. Danmarks internationale forpligtelser

Udover Istanbul-konventionen, er Danmark også tiltrådt en række andre internationale konventioner. Disse konventioner skal sikre en effektiv beskyttelse mod seksuelle overgreb. Nogle af disse internationale forpligtelser er, FNs konvention om afskaffelse af alle former for diskrimination af kvinder samt Europarådets egen rekommandation omkring vold mod kvinder.

3.1 FNs konvention om afskaffelse af alle former for diskrimination af kvinder.

Ifølge FN's kvindekomite, er definitionen af artikel 1 i kvinde-konventionen, at diskrimination mod kvinder omfatter vold baseret på køn. Dette omfatter også situationer, hvor kvinder påføres fysisk eller mental seksuel skade. Konventionen forpligter medlemslandene til, at medlemslandene skal sikre sig, at lovgivningen om voldtægt og seksuelle overgreb giver kvinder den nødvendige beskyttelse.⁶⁰

Dette fremgår af General Recommendation No. 19, som omhandler "Violence against women". General Recommendation No. 19 stammer fra 1992. Siden da er der kommet en rekommandation fra 2017, ved navn General Recommendation No. 35. Denne omhandler "gender-based violence against women", og agerer som en opdatering til General Recommendation No. 35.

Ifølge FN's kvindekomite skal medlemsstaterne indrette deres lovgivning således, at definitionen på seksualforbrydelser og voldtægt skal baseres på, hvorvidt der mangler et frivilligt samtykke. På engelsk bruges begrebet "based on the lack of freely given consent".⁶¹

I FN's Handbook for Legislation on Violence against Women fra 2012, fremgår det at: "*legislation should remove any requirements that sexual assault be committed by force or violence, and any requirement of proof of penetration, and minimize secondary victimization of the complainant/survivor*".⁶²

Det kan diskuteres hvorvidt Danmark lever op til disse forpligtelser i øjeblikket. Secondary victimization betyder på dansk sekundær-viktimisering. Dette begreb sigter efter at begrænse den

---

⁶⁰ Betænkning nr. 1574, Straffelovrådets betænkning om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, 2020, side 112.

⁶¹ Ibid., side 112.

⁶² Ibid., side 113.

negative adfærd kvinden kan møde, ved anmeldelse af hændelsen ,og ved de tvivlende spørgsmål fra fagprofessionelle.

3.2 Europarådets rekommandation

I Europarådets rekommandation om beskyttelse af kvinder mod vold fra 2002, fremgår det, at enhver seksuel krænkelse begået mod en anden uden samtykke bør straffes. Gerningsmanden skal straffes selvom det pågældende offer måske ikke har gjort modstand. Dette fremgår af pkt. 35. i rekommandationens appendix.⁶³

Slutteligt har Europarådets Parlamentariske Forsamling anbefalet, at Europarådets medlemsstater sørger for en bestemt definition af begrebet "voldtægt". Begrebet skal defineres ved manglen af samtykke eller fraværet af muligheden, for at den forurettede kan samtykke.⁶⁴

3.3 Istanbul-konventionen

I 2014 blev der i Danmark ratificeret en ny konvention ved navn "Istanbul-konventionen". Denne er udarbejdet af Europarådet, og formålet er at den skal forebygge og bekæmpe vold mod kvinder. Det fremgår af Istanbul-konventionens artikel 36, at medlemsstaterne har en forpligtelse til at kriminalisere seksuel vold og voldtægt.

Den danske ordlyd er følgende:

"Parterne træffer de lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger der er nødvendige for at sikre, at den forsætlige udøvelse af følgende handlinger er strafbar:

- a) Uden den pågældendes samtykke at foretage vaginal, anal eller oral penetrering af seksuel karakter af en anden persons krop ved hjælp af en kropsdel eller en genstand,*
- b) uden den pågældendes samtykke at udøve handlinger af seksuel karakter med en anden person,*
- c) uden den pågældendes samtykke at få en anden person til at udøve handlinger af seksuel karakter med en tredjemand.*

---

⁶³ Ibid., side 114.

⁶⁴ Betænkning nr. 1574, Straffelovrådets betænkning om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, 2020, side 114.

Samtykke skal gives frivilligt og være udtryk for den pågældendes fri vilje, bedømt ud fra omstændighederne ved den konkrete situation".⁶⁵

Til Istanbul-konventionen kom der også en forklarende rapport. Denne rapport kom med uddybninger til de krav medlemslandene skulle opfylde. Her fremgik det, at medlemslandene ved gennemførelsen af en voldtægtsbestemmelse, skulle sørge for at ordlyden indeholdt kriteriet om frivilligt samtykke i forhold til de seksuelle handlinger.

Ydermere fremgik det af rapporten, at medlemslandene selv har frihed til at udforme ordlyden og kravene som bestemmelsen skal indeholde. Medlemslandet skal derfor selv forme en ordlyd og opsætte nogle faktorer, som medfører at et frivilligt samtykke er udelukket.⁶⁶

I forbindelse med Istanbul-konventionen blev ekspertgruppen GREVIO (Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence) nedsat. Gruppens opgave er at overvåge medlemslandenes gennemførelse af Istanbul-konventionen.

Den 24. november 2017 blev der offentliggjort en evalueringsrapport vedrørende Danmark. GREVIO bemærker i denne rapport, at den danske straffelovs voldtægtsbestemmelse ikke indeholder en bestemmelse, som er baseret på et manglende samtykke, men rettere et spørgsmål om vold. I den forbindelse kommenterer GREVIO, at efter deres opfattelse er en lovgivning der indeholder samtykkebegrebet, det helt centrale i Istanbul-konventionen. GREVIO opfordrede derfor Danmark på det kraftigste til at udarbejde en ny voldtægtsbestemmelse, og skifte væk fra den nuværende lovgivning vedrørende voldtægt.

Regeringen henviste til den ovennævnte forklarende rapport i deres svar til GREVIO. Her pointerede regeringen, at det fremgår af rapporten at medlemslandene selv står for udformningen af bestemmelsen, nærmere bestemt hvornår et samtykke kan udelukkes og dermed selve ordlyden i bestemmelsen.⁶⁷

---

⁶⁵ Istanbul-konventionen, Dansk, 2011, art. 36, side 14. <https://rm.coe.int/168046252f>

⁶⁶ Betænkning nr. 1574, Straffelovrådets betænkning om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, 2020, side 114.

⁶⁷ Ibid., side 115f.

Det kan derfor diskuteres, om Danmark lever op til sine internationale forpligtelser. Institutet for Menneskerettigheder har anført, at en samtykkebaseret voldtægtslovgivning vil stemme overens med Istanbul-konventionens artikel 36 og anbefalingerne fra GREVIO.⁶⁸

3.3.1 M.C mod Bulgarien, klagesag nr. 39272/98

Ved tiltrædelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), er Danmark forpligtet til at følge de afgørelser EMRK afsiger.⁶⁹ Her har primært én dom tiltrukket sig meget opmærksomhed, dommen ved navn M.C mod Bulgarien, fra 2003.

Dommen omhandler en pige på 14 år, som påstår sig voldtaget af to mænd hun kender under en bytur. Begge mænd anerkendte at de havde haft samleje med den 14-årige pige, men begge gerningsmænd påstod, at det var sket med frivilligt samtykke fra pigen.

Efterforskningen i sagen blev afsluttet med den konklusion, at det ikke kunne bevises ud over en hver rimelig tvivl, at der var foregået en voldtægt, hvor der var anvendt vold eller trusler om vold. I dommen blev derfor primært lagt vægt på, at pigen havde forholdt sig passivt, samt at der ikke var tegn på vold eller på at pigen havde udvist modstand.

EMRK fastslog, at sagen udgjorde en krænkelse af EMRKs artikel 3 om forbud mod tortur og umenneskelig eller vanærenende behandling, samt udgjorde en krænkelse af artikel 8 om retten til respekt og privatliv og familieliv.⁷⁰

I dommen anførte EMRK også, at EMRKs artikel 3 og 8 begge forpligter medlemsstaterne. Medlemsstaterne er forpligtede til at sikre, at voldtægt straffes effektivt. Her fastslog EMRK, ligesom nævnt i afsnit 3.3, at medlemsstaterne selv står for udformningen af bestemmelsen, heriblandt hvilke forhold der skal sikre den nødvendige beskyttelse mod voldtægt.⁷¹

Efterfølgende henviste EMRK til praksis for andre europæiske lande, heriblandt Danmark. Her fastslog EMRK, at det ikke længere var et krav for at kunne straffe for voldtægt, at der af offeret er udvist fysisk modstand. Her fastslog EMRK også, at på trods af definitionen af voldtægt på dette tidspunkt indeholdt et krav om anvendelse af vold eller trusler om vold, fandtes det i både

---

⁶⁸ Ibid., side 116.

⁶⁹ Straffelovrådets betænkning om seksualforbrydelser, betænkning nr. 1534, 2012, side 115.

⁷⁰ Straffelovrådets betænkning om seksualforbrydelser, betænkning nr. 1534, 2012, side 115.

⁷¹ Ibid., side 116.

retspraksis og juridisk litteratur, at det essentielle ved bevisbedømmelsen var samtykke eller frivillighed, og ikke anvendelsen af tvangsmidler.

Ud fra dette konkluderede Straffelovrådet, at det var deres opfattelse, at gældende dansk ret måtte antages at være i overensstemmelse med de krav, som fremgår af dommen.⁷² Ydermere har Institutet for Menneskerettigheder vurderet, at den nuværende og gældende bestemmelse i lovgivningen ikke strider imod Danmarks positive forpligtelser.

4. Betænkning nr. 1574/2020

Dette afsnit af afhandlingen sigter mod at redegøre for de to løsningsforslag indeholdt i betænkning nr. 1574/2020 udarbejdet af Straffelovrådet.

Den 19. februar 2020 kom Straffelovrådet med betænkning nr. 1574/2020. Straffelovrådet blev anmodet om at behandle et kommissorium om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse den 25. april 2019. Anmodningen om en ny voldtægtsbestemmelse skyldes blandt andet kritikken bestemmelsen har modtaget.

En ny voldtægtsbestemmelse som Straffelovrådet skal udarbejde et forslag til, skal sikre, at der ikke må opstå tvivl om, at seksuelle handlinger og samleje altid skal være frivilligt. Ydermere skal ændringen af bestemmelsen bidrage til en positiv ændring, i forhold til at tydeliggøre hvor grænsen går mellem, strafbart seksuelt samkvem og acceptabelt seksuelt samkvem.⁷³

Straffelovrådet blev derfor anmodet om at udarbejde et forslag til en ny ordlyd til Straffelovens § 216. Dette forslag skal både tilgodese princippet om, at enhver der anklages for en lovovertrædelse, må anses uskyldig indtil det modsatte er bevist, og indtil skyldspørgsmålet er bevist udover enhver tvivl. Samtidig skal bestemmelsen tydeliggøre, at enhver form for seksuelt samkvem skal bygge på gensidig frivillighed.

Straffelovrådet består af 11 medlemmer. Rådet har udarbejdet to forslag. Det ene forslag støtter 10 af medlemmerne, og et forslag, mindretallet, på én person støtter. Essensen af de to forslag er det samme. Fokus i forslagene er på vigtigheden af, at samleje kun indgås frivilligt af begge parter.

---

⁷² Betænkning nr. 1574, Straffelovrådets betænkning om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, 2020, side 118.

⁷³ Ibid., side 9.

Drejningspunktet og uenigheden i Straffelovrådet, stammer fra terminologien i ordlyden. Flertallet foreslår en "Frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse", hvor mindretallet på én person er fortalere for en "samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse." Sidstnævnte er den regering har planer om at arbejde videre med som lovforslag.⁷⁴

Straffelovrådet er enig i, at det afgørende ved affattelse af en ny bestemmelse, er hvorvidt den seksuelle handling har været frivillig for begge parter, og ikke længere om der har været anvendt vold eller trusler om vold, som i den nuværende bestemmelse.⁷⁵

Straffelovrådet slår fast, at det er meget vigtigt at definitionen af en voldtægt og kriminaliseringen heraf er så tydelig som muligt, så borgerne kan indrette sig herefter. Voldtægt er en meget krænkende forbrydelse at blive udsat for, hvorfor det også har alvorlige konsekvenser at blive dømt eller beskyldt herfor. Det er derfor nødvendigt, at bestemmelsen er klar og forudsigelig, så der sker domsfældelser i de forhold, hvor der har været et klart behov for at kriminalisere.⁷⁶

4.1 Flertallets forslag – En frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse

Flertallets forslag til en ny ordlyd i Straffelovens § 216 er følgende:

"§ 216. For voldtægt straffes med fængsel indtil 8 år den, der har samleje med en person der ikke deltager frivilligt.

Stk.2. For at en deltagelse skal anses som frivillig, skal valget om at deltage være kommet til udtryk gennem ord eller handling eller fremgå af den konkrete situation og sammenhæng. Der foreligger ikke frivillighed, hvis gerningsmanden har tiltvunget sig samleje ved vold eller trussel om vold. Der foreligger heller ikke frivillighed, hvis gerningsmanden har skaffet sig samleje ved anden ulovlig tvang, jf. § 260, eller med en person, der befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen".⁷⁷

---

⁷⁴ Mette Frederiksens svar på hvilken lov regeringen arbejder videre med: <https://www.dr.dk/nyheder/politik/mette-frederiksen-slaar-fast-ny-voldtaegtslov-skal-basere-sig-paa-samtykke>

⁷⁵ Betænkning nr. 1574, Straffelovrådets betænkning om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, 2020, side 12.

⁷⁶ Ibid., side 21.

⁷⁷ Ibid., side 174.

Ovenstående ordlyd minder om den nuværende § 216 i Straffeloven, dog med tilføjelse af frivillighedselementet. Flertallet indrømmer, at ovenstående ordlyd vil indeholde flere skønsmæssige elementer ved brug i praksis, end den nuværende bestemmelse gør.⁷⁸

Ved ovenstående ændring, er det flertallets opfattelse, at det vil udvide den nuværende kriminalisering, samt at det i højere grad vil pålægge initiativtageren af samlejet eller et andet seksuelt forhold, at gøre sig bekendt med hvorvidt den anden part ønsker at indgå i samlejet frivilligt. Flertallet pointerer også, at der vil findes situationer hvor initiativtageren kan gå ud fra, at der er frivillighed fra den modsatte part. Et eksempel her på kunne være ved et passivitetstilfælde, og her er det forventeligt, at den modsatte part siger fra, hvis parten ikke vil indgå frivilligt i samlejet.

Samtidig er det også flertallets opfattelse, at kriminaliseringen ikke må blive så bred, at den kan ramme dagligdags tilfælde og kriminalisere nogle elementer i hverdagen.⁷⁹

Flertallet fastslår, at en af grundene til, at en ny bestemmelse skal udformes på frivillighed frem for samtykke, skyldes, at hvis reglerne ikke udformes med ovenstående problemstilling for øje, kan kriminaliseringen blive så bred, at der kan være risiko for at kriminalisere seksuel adfærd, som mange finder naturlig og sædvanlig.

Det fremgår af betænkningen, at ændringen til en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse vil medføre, at det objektive gerningsindhold og bevistema flyttes til at være fokuseret på, hvorvidt samlejet var frivilligt eller ufrivilligt, i stedet for spørgsmål om vold, tvang eller forurettedes tilstand.

Flertallets forslag er inspireret af den svenske voldtægtsbestemmelse, der også anvender begrebet frivillighed. Det er også flertallets opfattelse, at en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, vil leve op til Danmarks internationale forpligtelser.⁸⁰

4.1.1 Flertallets syn på begreberne frivillighed og samtykke

Der kan argumenteres for, at frivillighed og samtykke kan opfattes som to sider af den samme sag. Flertallet deler denne opfattelse. Flertallet nævner i den forbindelse at et samtykke, ligesom

---

⁷⁸ Ibid., side 13.

⁷⁹ Betænkning nr. 1574, Straffelovrådets betænkning om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, 2020, side 13.

⁸⁰ Ibid., side 14.

frivillighed, ikke behøves at været udtrykt klart, men også kan gives stiltiende, hvorfor de har meget tilfælles.⁸¹

Flertallet argumenter her for, at flertallet foretrækker begrebet frivillighed over samtykke, på baggrund af at anvendelse af samtykkebegrebet frem for frivillighedsbegrebet, blot vil give endnu et led i bevisførelsen. Her argumenterer flertallet for, at et samtykke ikke behøves at være givet frivilligt, hvorfor bevisførelsen alligevel vil komme til at handle om, hvorvidt samlejet og samtykket var frivilligt eller ej.⁸²

Ydermere pointerer flertallet, at samtykke i højere grad leder tankerne hen på formalia og en formaliseret aftale. Dette betyder at bestemmelsen vil være mere forudsigelig, da begrebet frivillighed er lettere at forstå, end begrebet samtykke.

4.1.2 Bevisbyrden

Det fremgår af betænkningen at flertallet fastslår, at tilregnelseskravet, bevis og bevisbyrdekravet vil være uforandret.⁸³

I den forbindelse kommenterer flertallet på, at en sådan ændring af Straffelovens § 216 som foreslået, ikke vil ændre på det faktum, at det stadig vil bero på rettens frie bevisvurdering i forhold til bevisbyrden. Her skal bevisbyrden løftes, for at der har fundet et samleje afsted, for at det har været ufrivilligt fra en af parternes side samt at gerningsmanden skal have haft forsæt.⁸⁴

Med retssikkerheden for øje slår flertallet fast, at oplysningerne om personernes deltagelse i samlejet må vurderes objektivt, ud fra personens handlinger, og ikke ud fra personens egen overbevisning om, hvad modparten havde lyst til. Ved en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse vil der fortsat være et krav om forsæt hos gerningsmanden. Gerningsmanden skal have forsæt til at have samleje med en person, der ikke deltager frivilligt eller ikke samtykker.

Det vil derfor ikke være tilstrækkeligt, ligesom ved den nuværende voldtægtsbestemmelse, at gerningsmanden burde vide at samlejet var ufrivilligt. Ved kravet om forsæt er det forudsat, at

---

⁸¹ Ibid., side 14.

⁸² Betænkning nr. 1574, Straffelovrådets betænkning om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, 2020, side 14.

⁸³ Ibid., side 13.

⁸⁴ Ibid., side 22.

gerningsmanden skal have fornødent kendskab til de faktiske omstændigheder. Hvis gerningsmanden har dette vil det føre til, at retten bedømmer samlejet som ufrivilligt og dermed som en voldtægt.⁸⁵

Der skal ligesom ved den gældende voldtægtsbestemmelse foretages en helhedsvurdering, for at vurdere en gerningsmands forsæt. Ud fra dette vurderer flertallet også, at der ikke vil være sekundær-viktimisering af forurettede eller fokus på forurettedes adfærd, end der er i dag.⁸⁶

At løfte bevisbyrden i voldtægtssager kan ofte vise sig meget udfordrende. Et eksempel herpå, kan være ved et passivitetstilfælde. Her kan der argumenteres for, at passiviteten ikke kan ses som et klart udtryk for, at vedkommende deltager frivilligt i samlejet. I en situation hvor der ikke findes andre beviser end tiltalte og den forurettedes forklaringer, må der ske en frifindelse, hvis forklaringerne vurderes at være lige troværdige. Dette er for at iagttage og fastholde retssikkerheden over for en tiltalt, fastslår flertallet.⁸⁷

Her bemærker flertallet også, at uanset om terminologien hedder samtykke eller frivillighed, vil anklagemyndigheden skulle bevise det manglende samtykke eller det manglende frivillighedselement. Bevisførelsen vil derfor gå på fraværet af en af ovennævnte. I den forbindelse slår flertallet fast, at uanset terminologien i bestemmelsen, vil bevisbyrden være ens.

Flertallet pointerer, at der kan opstå situationer i praksis, hvor der vil være realitetsforskelle, alt efter hvilket begreb der bliver brugt i bestemmelsen. Flertallet har her den opfattelse, at i passivitetssituationer, vil der med den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse, være en ekstra forpligtelse til at sikre, at den anden part frivilligt samtykker til samlejet, end der ville være, hvis den frivillighedsbaserede voldtægtsbestemmelse blev brugt. Ved den frivillighedsbaserede voldtægtsbestemmelse vil det også kunne være strafbart at have samleje med en person som er passiv. Dette vil dog blive vurderet ud fra den konkrete situation.⁸⁸

Første del af bevisførelsen vil altså omhandle at løfte bevisbyrden for, om der har fundet et samleje sted mellem tiltalte og forurettede. Efterfølgende skal bevisbyrden løftes for, at forurettede ikke

---

⁸⁵ Ibid., side 19.

⁸⁶ Betænkning nr. 1574, Straffelovrådets betænkning om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, 2020, side 22.

⁸⁷ Ibid., side 23.

⁸⁸ Ibid., side 22.

deltog i samlejet frivilligt. Hvis retten her objektivt kan konstatere, at der var tale om et ufrivilligt samleje, skal der efterfølgende bevises hvorvidt gerningsmanden havde forsæt hertil.

4.1.3 Passivitetstilfælde

Et af de udfordrende elementer ved debatten om voldtægt, er passivitetstilfældene. Passivitetstilfældene er tilfældene der oftest sker i hjemmet, hvor en part, typisk kvinden, forholder sig passiv, og måske bliver tvunget til noget hun ikke har lyst til. Omvendt kan der argumenteres for, at udtrykket for at parten forholder sig passiv, er ensbetydende med, at hun ikke modsætter sig samleje, hvorfor det kan opfattes som en stiltiende accept.

I den forbindelse pointerer flertallet, at ved den frivillighedsbaserede voldtægtslovgivning vil passivitet i højere grad kunne være et udtryk for både ufrivillighed og frivillighed. Derfor er det flertallets opfattelse, at hvis en samtykkebaseret voldtægtslovgivning vil blive anvendt, vil passivitet være et udtryk for et manglende samtykke, hvorfor den samtykkebaserede lovgivning, vil højne risikoen for at kriminalisere en seksuel adfærd, der opfattes som normal hos mange mennesker. Flertallet mener derfor, at den frivillighedsbaserede lovgivning også bør vælges ud fra et retssikkerhedssynspunkt.⁸⁹

Flertallet, fastslår, at hvis den forurettede befinder sig i en tilstand hvor den pågældende er ude af stand til at modsætte sig samlejet, vil passivitet ikke kunne tolkes som om, at den forurettede deltager frivilligt. I den forbindelse er der også en skærpet pligt til den initiativtagende part, hvis parten ønsker samleje med en person, der er meget påvirket af beruselse eller andet, da passivitet i en sådan situation ikke er et tilstrækkeligt udtryk for frivillighed.⁹⁰

Flertallet kommenterer også på begrebet tonisk immobilitet. Tonisk immobilitet er en frygttilstand, som den forurettede kan opleve. Resultatet af tonisk immobilitet er at den forurettede fryser, eller går på en slags "autopilot". Det kan betyde, at den forurettede for eksempel godt kan vende sig om, uden at dette kan tolkes som den forurettedes frie vilje. En sådan frygtsituation kan resultere i, at den forurettede forholder sig passivt. Denne situation vil ikke tolkes som frivillighed. Der kan dog

---

⁸⁹ Betænkning nr. 1574, Straffelovrådets betænkning om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, 2020, side 14f.

⁹⁰ Ibid., side 182f

opstå et tvivlsspørgsmål om gerningsmandens forsæt, da gerningsmanden kan være i den opfattelse, at den forurettede deltager af egen fri vilje.⁹¹

4.1.4 Spørgsmålet om vold

Det fremgår af det foreslåede stk. 2, 2. pkt., at der ikke vil være frivillighed til stede, hvis gerningsmanden har tiltunget sig samleje med vold. Det giver anledning til en diskussion omkring, at såfremt der har været et voldeligt element i forbindelse med et samleje, om det så automatisk omfattes af den foreslåede voldtægtsbestemmelse. Her slår flertallet fast, at anvendelse af vold under et samleje som udgangspunkt vil betyde, at der er tale om en voldtægt. I den forbindelse fastslår flertallet også, at hvis parterne er i et sadomasochistisk forhold, og er indforstået med, at der kan opleves vold under samlejet, vil der ikke være tale om en voldtægt, medmindre det er uden for grænserne for hvad der kan gives samtykke til. Her må der være et tydeligere krav til personen, der anvender vold i samlejet, da personen også skal sikre sig, at den modsatte part samtykker til dette.⁹²

4.1.5 De tre hovedsituationer

Flertallet er overordnet kommet frem til, at der kan sættes tre hovedsituationer op i forbindelse med en voldtægt. En situation hvor frivillighed er kommet til udtryk, en situation hvor ufrivillighed er kommet til udtryk samt en situation hvor hverken frivillighed eller ufrivillighed er kommet til udtryk.

I situationen hvor frivillighed er kommet til udtryk, diskuterer flertallet hvordan frivillighed i seksuelle relationer kan komme til udtryk. De fremhæver, at frivilligheden kan komme til udtryk gennem for eksempel gengældte kys eller sensuel berøring, samt at der ikke er et krav om at der skal fremgå et udtalt samtykke til samlejet. I praksis vil der ved sædvanlig seksuel aktivitet mellem par og voksne mennesker, sjældent være direkte aftaler eller drøftelser om samleje.⁹³

I praksis vil der nok nærmere være tale om en implicit forståelse af, at begge parter er indforstået med samlejet. En sådan implicit forståelse kan være vurderet ud fra kys eller sensuel berøring. I sådanne situationer hvor frivilligheden til samlejet er blevet udtrykt gennem ord eller handling, vil udgangspunktet være, at parterne har deltaget frivilligt i samlejet, hvorfor voldtægt er udelukket.

---

⁹¹ Ibid., side 181.

⁹² Betænkning nr. 1574, Straffelovrådets betænkning om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, 2020, side 181.

⁹³ Ibid., side 178.

Flertallet fastslår dog også, at frivilligheden til et samleje altid kan ændres, så der er tale om et ufrivilligt og strafbart samleje. Her pointerer flertallet dog, at en sådan ændring skal være kommet tydeligt til udtryk, enten ved ord eller handling. Dette er på grund af, at det er et krav at gerningsmanden skal handle med forsæt, hvorfor det i praksis er nødvendigt at det er tilkendegivet på en sådan måde, at gerningsmanden må forstå den anden part ikke længere deltager frivilligt i samlejet.⁹⁴

I den forbindelse er det også værd at overveje, hvilken rækkevidde frivilligheden har. Flertallet opstiller følgende eksempel. Hvis to parter har vaginalt samleje frivilligt, er der intet strafbart i den pågældende situation. Det kan dog diskuteres hvornår det bliver strafbart, hvis frivilligheden kun dækker over det vaginale samleje, og ikke analt samleje, og den ene part herefter forsøger at tilgå sig analt samleje. I en sådan situation må det være klart, at det er strafbart at udføre analt samleje, hvis det er ufrivilligt for den ene part, og at det er gjort klart over for den anden part. Hvis der på den anden side er tale om en passivitetssituation, hvor to parter har haft vaginalt samleje, og den ene part herefter forsøger at indlede analt samleje, vil det nok næppe blive betegnet som voldtægt. Dette skyldes, at den ene part kort forinden har indgået i et samleje med initiativtageren.⁹⁵

I situationen hvor der er kommet ufrivillighed til udtryk er det relevant at kigge på "kravet" til hvordan ufrivilligheden skal udtrykkes. Flertallet gør det her klart, at det fremgår af den foreslåede ordlyd, at valget om at indgå frivilligt i et samleje skal være kommet til udtryk enten ved ord eller handling. Derudover kan det også fremgå af den konkrete situation. Her fastslår flertallet også, at det derfor ikke er et krav at ufrivilligheden skal være kommet direkte til udtryk ved, at der skal være sagt fra. Det skal derfor bedømmes ud fra en helhedsvurdering.⁹⁶

Flertallet understreger, at ufrivillighed kan komme til udtryk ved, enten ord eller handlinger. Det er dog ikke et krav, at der skal være ydet fysisk modstand. Det vil derfor være strafbart at have samleje med en person som har tilkendegivet ufrivillighed, ligesom det også vil være strafbart at have samleje med en person, som viser ufrivillighed undervejs i et samleje, som personen oprindeligt havde indgået frivilligt. Her vil det omvendt også være muligt, at en part frivilligt kan ændre mening,

---

⁹⁴ Betænkning nr. 1574, Straffelovrådets betænkning om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, 2020, side 178.

⁹⁵ Ibid., side 179.

⁹⁶ Ibid., side 179.

således at et ufrivilligt indgået samleje kan ændres til frivilligt samleje. I en sådan situation vil der ikke længere være tale om voldtægt fra meningsændringen.⁹⁷

I situationen hvor hverken frivillighed eller ufrivillighed er kommet til udtryk er det relevante de konkrete omstændigheder. Det kan være ved situationer som passivitetstilfælde. I et sådan tilfælde er der ikke krav om, at den pågældende positivt har udtalt sin vilje til at deltage i samlejet. I den foreslåede lovtekst fremgår det, at det kan "fremgå af den konkrete situation og sammenhæng" hvorvidt den pågældende deltager frivilligt i samlejet. Ud fra dette skal der foretages en helheds-vurdering af hvorvidt samlejet var frivilligt eller ej. Her vil de konkrete omstændigheder have en væsentlig betydning for vurderingen af frivilligheden.

Et eksempel på en dom hvor det bliver vurderet ud fra den konkrete situation, kan være en situation ligesom i den tidligere nævnte baggårdsdom. I en sådan situation hvor der er underliggende trusler om vold eller omstændigheder der kan virke intimiderende, vil udgangspunktet være, at det påhviler initiativtageren til samlejet at sikre sig at den anden part indgår frivilligt heri.⁹⁸

Kravet til at sikre sig, at den anden part frivilligt indgår i samlejet, kan altså blive skærpet i situationen hvor der hverken er vist ufrivillighed eller frivillighed, alt efter hvilke omgivelser samlejet bliver udført under. Det samme gør sig gældende ved situationen, hvor der er flere parter på den initiativtagende side, eller hvor samlejet bliver foreviget på film eller via andet medie. Her vil den passive parts tavshed ikke være et klart udtryk for frivillighed. Flertallet anfører at det skyldes, at der er for stor en risiko for, at der kan opstå en situation hvor det bliver svært for parten at sige fra, da det kan føles farligt eller utrygt.

Omvendt vil formodningen i situationen, hvor et par har sædvanlig seksuel aktivitet være, og den ene part er passiv, at den passive part deltager frivilligt, hvis der ikke er noget intimiderende omkring situationen, da det ellers må formodes, at den passive part ville sige fra.

En anden typisk situation kan være, at to personer efter en bytur går sammen hjem, og begge personer tager frivilligt tøjet af, og lægger sig i samme seng. Hvis den ene part her indleder et samleje, uden der har foregået noget intimiderende tidligere på aftenen eller i situationen, må der ud fra

---

⁹⁷ Betænkning nr. 1574, Straffelovrådets betænkning om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, 2020, side 179.

⁹⁸ Ibid., side 181.

optakten til samlejet vurderes, hvorvidt det af begge parter anses for et frivilligt samleje. Her fastslår flertallet også, at det som udgangspunkt anses for frivilligt, hvis ingen af de ovennævnte faktorer har været til stede og der har været seksuelt betonet kontakt, selvom den part som ikke er initiativtagende, har forholdt sig passivt. Her har den anden part også en pligt til at give udtryk for, hvis vedkommende ikke ønsker at deltage. Hvis et sådan udtryk klart bliver udmeldt til den initiativtagende part, vil der være tale om en voldtægt.

Som nævnt tidligere har flertallet indrømmet, at den foreslåede frivillighedsbaserede voldtægtsbestemmelse vil indeholde flere elementer, hvor der skal foretages en vurdering under skøn. De ovenstående eksempler illustrerer også, at forløbet op til et samleje vil indgå i den samlede konkrete vurdering, om hvorvidt der var tale om frivillighed.⁹⁹

Det kan være relevant at diskutere hvorvidt og hvor meget vægt der kan lægges på de forudgående hændelser. Hvis det er negative hændelser så som vold, tvang eller at den ikke initiativtagende part har udtalt sin ufrivillighed, vil de uden tvivl vægte højt i bevisvurderingen. Det er dog ikke ensbetydende med, at hvis den ene part går med den anden hjem, og der tidligere på aftenen har været flirten, at det er et udtryk for frivillighed til samleje. Hverken flirten tidligere på aftenen eller at en part går med den anden hjem kan beskrives som seksuelt betonet optakt, fastslår flertallet.¹⁰⁰

4.2 Mindretallets forslag – En samtykkebaseret voldtægtslovgivning

Mindretallets forslag til en ny ordlyd i Straffelovens § 216 er følgende:

”§ 216. For voldtægt straffes med fængsel indtil 8 år den, der gennemfører et samleje med en person, der ikke har samtykket heri. Samtykke skal give frivilligt og være udtryk for den pågældendes frie vilje, bedømt ud fra omstændighederne ved den konkrete situation. Er forholdet begået ved vold, trussel om vold, psykisk vold, anden ulovlig tvang, jf. § 260 eller med en person, der befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, anses dette som en særligt skærpende omstændighed.”¹⁰¹

---

⁹⁹ Betænkning nr. 1574, Straffelovrådets betænkning om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, 2020, side 181.

¹⁰⁰ Ibid., side 181.

¹⁰¹ Betænkning nr. 1574, Straffelovrådets betænkning om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, 2020, side 187.

Mindretallet har, ligesom flertallet, ladet sig inspirere af den svenske bestemmelse om voldtægt. Mindretallet kommer dog med den pointe, at Sverige også har kriminaliseret groft uagtsom voldtægt, da Sverige mener, at en voldtægtsbestemmelse om frivillighed ikke kan stå alene. Et enigt Straffelovråd har fastslået, at Danmark ikke skal kriminalisere uagtsom voldtægt, hvorfor mindretallet udleder, at Danmark ikke kun kan "nøjes" med halvdelen af den svenske model.

Ønsket bag den nye bestemmelse stammer fra tankerne om at der ikke må herske tvivl om hvorvidt, seksuelle handlinger altid skal være frivillig for de parter som er involveret. Mindretallet fastslår, at en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse lever op til dette krav.¹⁰²

Efter mindretallets opfattelse vil den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse bedst leve op til Danmarks internationale forpligtelser. Dette skyldes blandt andet, at både Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol og Istanbul-konventionen bruger begrebet "consent".¹⁰³

Ved udarbejdelsen af en ny bestemmelse fandtes der også enighed om, at det er vigtigt, at retstilstanden vil blive så forudsigelig som mulig. Mindretallet har den opfattelse, at det vil give en klar og forudsigelig retstilstand at anvende den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse. Hvis kravet om samtykke gennemføres, mener mindretallet ikke der kan herske tvivl om, at den part der gennemfører et samleje på trods af den anden parts modstand og uden den anden parts samtykke, vil være skyldig i voldtægt.

Efter mindretallets opfattelse, vil mindretallets ændring medføre at det objektive gerningsindhold ændres fra at have fokus på tvangsmidler, til at have fokus på samtykke. Denne ændring vil styrke det strafferetlige værn i forhold til vurderingen af gerningsmanden forsæt.¹⁰⁴

Mindretallet opererer med udtrykket "afklaringspligt". Afklaringspligten er noget initiativtageren til samlejet er pålagt, for at sikre sig et samtykke og at den modsatte part har lyst til at indgå i samlejet. Efter mindretallets opfattelse, vil det betyde, at det bevismæssige fokus vil være på samtykket til samleje, frem for offerets evne og adfærd i forhold til at have sagt fra.¹⁰⁵

---

¹⁰² Ibid., side 17.

¹⁰³ Ibid., side 17.

¹⁰⁴ Ibid., side 14.

¹⁰⁵ Betænkning nr. 1574, Straffelovrådets betænkning om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, 2020, side 15f.

Mindretallet slår fast, at bevistemaet vil handle om hvorvidt der eksisterede et positivt samtykke på gerningstidspunktet. Bevistemaet vil altså med mindretallets forslag handle om tilstedeværelsen af samtykket, frem for fraværet af samtykket.

4.2.1 Mindretallets syn på begreberne frivillighed og samtykke

Flertallet har den opfattelse, at frivillighed og samtykke er to sider af samme sag. Dette synspunkt deler mindretallet ikke. Mindretallet fastslår, er når der er tale om de to begreber i strafferetlig kontekst, vil samtykke signalere gensidighed, hvor frivillighed mere minder om, at den ene parts ønske der bliver opfyldt. På den måde kan fraværet af modstand, gøre samlejet frivilligt.¹⁰⁶

Ydermere pointerer mindretallet, at nuværende § 216 i Straffeloven allerede har en forudsætning om frivillighed. Hvis en ny affattet bestemmelse handler om manglende frivillighed, frygter mindretallet derfor, at der blot er tale om en formel ændring.

4.2.2 Bevisbyrden

I forhold til bevisbyrden har mindretallet den opfattelse, at samtykke skal vurderes uformaliseret, på trods af, at ordlyden måske kan lede tankerne hen på en række formaliserede krav. Det skal herved vurderes ud fra en samlet vurdering. Dette betyder, at der ikke stilles krav til, at samtykke skal være udtrykt direkte eller på en bestemt måde.

Dette vil have en stor betydning i forhold til bedømmelse af den tiltaltes forsæt. Dette skyldes, at det bevismæssige fokus vil blive flyttet til, om tiltalte havde en grund til at tro, at offeret havde givet samtykke til samleje, i stedet for om tiltalte vidste at offeret ikke deltog frivilligt.¹⁰⁷

Det afgørende ved en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse må være, at samtykke ikke er noget som forudgående opbygges. Samtykke kan derfor ikke stamme fra, at offeret har gået med over til det, der senere vil blive et gerningssted, idet det offeret har givet samtykke til i en sådan situation, er at gå med til et sted, og ikke til samleje. Samtidig vil flirt til en fest, heller ikke være samtykke til samleje senere. Mindretallet slår derfor fast at det er afgørende, at der i bestemmelsen bliver gjort

---

¹⁰⁶ Betænkning nr. 1574, Straffelovrådets betænkning om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, 2020, side 16.

¹⁰⁷ Ibid., side 16f.

klart, at samtykke skal angå selve samlejet, samt at det ikke er en forudsætning for at der skal falde dom, at offeret har udøvet modstand.¹⁰⁸

Mindretallet gør det i den forbindelse klart, at uskyldsformodningen stadig er gældende, og at det er anklagemyndigheden og ikke tiltalte der skal løfte bevisbyrden. Anklagemyndigheden skal bevise, at der ikke var et gyldigt samtykke til samlejet, samt at tiltalte havde forsæt, og kun når det er bevist udover enhver rimelig tvivl kan tiltalte dømmes. Efterfølgende skal det vurderes, hvilket forsæt gerningsmanden havde i voldtægtsøjeblikket. Her er fokus på, om gerningsmanden vidste eller fandt det overvejende sandsynligt, at den anden part ikke samtykkede i samlejet. Mindretallet fastslår også her, at et gyldigt samtykke til samleje ikke gælder for alle former for seksuel aktivitet.¹⁰⁹

4.2.3 Passivitetstilfældene

Som nævnt i ovenstående afsnit omkring passivitetstilfælde, er det et udfordrende element i voldtægtsagerne. Mindretallet har her den opfattelse, at en part der samtykker til et samleje, ikke kan formodes at forholde sig helt passivt, men må deltage i et eller andet omfang. Total passivitet fra forurettede må altså tolkes som om at forurettede ikke samtykker, hvorfor det er strafbart.

Det afgørende for mindretallet er, at en ny affattet voldtægtsbestemmelse ikke må legalisere de seksuelle overgreb som ses i hjemmet eller i parforhold. Her er der også ofte tale om passivitetstilfælde, hvor kvinden måske ikke samtykker til samleje, men på grund af afmagt eller angst ikke gør modstand. Det er også afgørende, at de voldtægter der foregår i forbindelse med festivaler og fester, hvor offeret går med stærkt beruset ikke bliver legaliseret. Det samme gælder voldtægter hvor venner overnatter sammen efter en fest samt de voldtægter hvor offeret "fryser", hvilket er en traumerespons kaldet "freeze response" eller tonisk immobilitet.¹¹⁰

4.2.4 Gerningsøjeblikket

Mindretallet fastslår, at det afgørende for samtykket må være gerningsøjeblikket. Mindretallet understreget dette med, at det skyldes, at et samtykke kan gives i sidste øjeblik og trækkes tilbage i sidste øjeblik. Der vil også være fokus på hvilken tilstand offeret befinder sig i, i gerningsøjeblikket.

---

¹⁰⁸ Betænkning nr. 1574, Straffelovrådets betænkning om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, 2020, side 23.

¹⁰⁹ Betænkning nr. 1574, Straffelovrådets betænkning om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, 2020, side 190.

¹¹⁰ Ibid., side 22f.

Hvis offeret befinder sig i en tilstand, hvor personen ikke kan modsætte sig handlingen, kan dette aldrig tolkes som et passivt samtykke eller stiltiende samtykke.¹¹¹ Det samme gør sig gældende i situationen, hvor offeret befinder sig i særlige omgivelser. Eksempler her på kan være en baggård eller et offentligt toilet.

5. Delkonklusion

Voldtægt er et problem, der fylder meget i Danmark, både i medierne og i det politiske billede, og med god grund. Ovenstående afsnit viser at der er få dømte og mange ofre, specielt hvis man inkluderer mørketallene. Den nuværende voldtægtsbestemmelse har fået en del kritik for, at den ikke giver individet nok ret til seksuel selvbestemmelse, samtidig med at der ofte skal være spor af fysisk vold, for at kunne statuere voldtægt. Derudover ender bevisbedømmelsen ofte i, at det er ord mod ord, hvilket ofte ender med en frifindelse. Den nuværende voldtægtsbestemmelse har også fået kritik på internationalt plan, og der kan sættes spørgsmålstegn ved, hvorvidt Danmark overholder sine internationale forpligtelser. I dommen M.C mod Bulgarien fra 2003 blev Straffelovrådet bekræftet i, at Danmark overholder sine internationale forpligtelser. Senere er der dog opstået ny kritik fra ekspertgruppen GREVIO.

Det kan således konkluderes foreløbigt, at der ud fra voldtægtsstatistikkerne er et tydeligt problem i Danmark, sammenholdt med antallet af dømte. Derudover findes der valide pointer i kritikken vedrørende den gældende bestemmelse i Straffelovens § 216, da der som nævnt i afsnit 2.2 findes eksempler på domme, hvor rimeligheden af frifindelsen kan diskuteres, når man har den seksuelle selvbestemmelsesret for øje. Derfor har Straffelovrådet udarbejdet to løsningsforslag, henholdsvis den frivilligheds- og den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse, der begge gerne skulle sikre et bedre strafferetligt værn og dermed leve op til Danmarks internationale forpligtelser.

6. Typeeksempler på voldtægt

I dette afsnit af afhandlingen vil der blive analyseret en række domme med ovenfor redegjorte løsningsmodeller. Dommene har det til fælles, at de alle er domme, hvor den tiltalte har været tiltalt

---

¹¹¹ Ibid., side 189.

for at overtræde den nuværende § 216 i Straffeloven, men bliver frifundet. Ved anvendelse af de to redegjorte modeller som Straffelovrådet har fremsat, vil afhandlingen analysere hvorvidt modellerne vil ændre den nuværende praksis. Dommene der vil blive analyseret, er udvalgt på baggrund af nogle af de typeeksempler af voldtægt der ofte sker, som også er nævnt i indledningen.

6.1 Rustægt

Begrebet "rustægt" anvendes, når en gerningsmand har samleje med en person, der findes i en tilstand, hvor vedkommende ikke kan modsætte sig handlingen. De situationer begrebet omfatter, er de situationer der også er beskrevet i afsnit 2.1.8, som blandt andet omhandler lammelse, søvn-lignende stadie, stærk berusethed. Som nævnt i afsnit 2.1.8, er det ikke et krav, at gerningsmanden har bragt offeret i den tilstand som hun befinder sig i. I indledningen fremgår det at 29% af de anmeldte voldtægter er rustægt.

I dommen ved navn "Østre Landsrets dom af 11. januar 2017"¹¹² var tiltalte i byretten blevet dømt efter Straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2 og § 216, stk. 1, nr. 2, jf. § 225. Tiltalte (T) havde skaffet sig samleje og andet seksuelt forhold med forurettede (F), der befandt sig i en tilstand, hvor hun ikke var i stand til at modsætte sig handlingen, på grund af træthed og beruselse. F og T havde begge befundet sig i byen sammen den pågældende aften. Der var ingen aftale om, at F skulle overnatte hos T inden byturen. En overvågningsvideo fra byen bekræfter en flirtende adfærd mellem F og T. I løbet af aftenen bliver F utilpas og kaster op. T's far henter T og F fra byen sammen med to vidner. F er fortsat utilpas og kaster op i bilen, hvorfor T's far undervejs nægter at køre til byen hvor F bor, så F må overnatte hos T.

Der er enighed om, at dagen efter byturen om morgenen, lagde T sig bag F, der lå i T's seng og sov, og T trak F's trusser og gamacher af hende. I den forbindelse stak T sit lem op i hendes skede, ligesom han stak en eller flere fingre op i hendes anus. F vågner ved, at T har sit lem i hendes skede og en eller flere fingre i anus, og forklarer at hun svagt i søvne har registreret lyde fra et kamera fra optagelse af fotos.

Både T og F har forklaret, at herefter sprang F op af sengen oprevet og forlod lejligheden i en sådan fart, at hun glemte noget af sit tøj.

---

¹¹² Betænkning nr. 1574, Straffelovrådets betænkning om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, 2020, side 194, afsnit 1.1.

I denne sag er både T og F delvist enige om hvad der er sket. Der er enighed om, at der havde været en flirtende opførsel i byen. Ligeledes var der enighed om at F kun sov ved T på grund af, at hun var blevet utilpas. Der var også enighed om, at der har foregået et samleje, og enighed om, at F forlod lejligheden i en fart efterfølgende. Uenigheden findes i, hvorvidt F indgik samlejet frivilligt.

Byretten lagde vægt på ved afsigelse af dommen, at T vidste, at F var meget beruset, samt at han var klar over, at F befandt sig i en tung søvn, hvorfor hun ikke var i stand til at sige fra. T blev dømt til 8 måneders fængsel. Efterfølgende ankede T dommen til Østre Landsret.

Landsretten valgte at frifinde T. Landsrettens begrundelse for dette var, at efter T's forklaring, skubbede F sig tæt op mod ham, hvilket han opfattede som en invitation til sex. Herefter løftede hun sig også, da han ville trække hendes trusser ned. Samlejet varede 5-10 sekunder, inden F reagerede og fløj op. Det var efter T's opfattelse klart, at F var vågen og at hun samtykkede til samlejet.

Landsretten anførte herefter, at det objektive gerningsindhold i Straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2 er opfyldt. I forbindelse med dette anførte landsretten også, at der ikke med fornøden sikkerhed kan afvises, at T har opfattet situationen som om, at F gav samtykke til samleje. Landsretten vurderer derfor, at T har været i en forsætsudelukkende faktisk vildfarelse, da han troede at F var vågen og stiltiende samtykkede i samlejet.

Herefter blev T frifundet. En sådan dom er et eksempel på en vanskelig sag, som indeholdt en udfordrende bevisbedømmelse. Der er ingen beviser om vold, der er ingen vidner der har set hvad der er foregået. Der er enighed om der har været et samleje, men ikke enighed om hvordan det blev indledt, eller om begge parters samtykke hertil.

6.1.1 Den frivillighedsbaserede voldtægtsbestemmelse ved rustægt

Det fremgår af forslaget, af den frivillighedsbaserede voldtægtsbestemmelse som flertallet har fremsat, at for voldtægt straffes den, der har samleje med en person, der ikke deltager frivilligt. Det fremgår også, at for at en deltagelse skal anses som frivillig, skal valget om at deltage være kommet til udtryk, enten gennem handling, ord eller fremgå af den konkrete situation og sammenhæng. Der er altså tale om, at der skal foretages en helhedsvurdering ud fra den konkrete situation. Ydermere fremgår det, at der ikke foreligger frivillighed hvis gerningsmanden har skaffet sig samleje med en person, der befinder sig i en tilstand, hvor den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen.

Ovenstående dom er et eksempel på, hvor tiltalte og forurettede har realitetsforskelle. T har tolket situationen som om, at F indbyder til samleje, hvorefter han tolker det at hun løfter sin krop for at han kan tage hendes trusser af, som et stiltiende samtykke. Flertallet gjorde det klart, at passivitet både kan være et udtryk for frivillighed og ufrivillighed. Flertallet anførte også, at der i højere grad vil ifalde initiativtageren af samlejet en pligt til at gøre sig bekendt med, hvorvidt den anden part ønsker at indgå i samlejet frivilligt. Samtidig tydeliggjorde flertallet, at det ved passivitetstilfælde er forventeligt, at modsatte part siger fra, hvis parten ikke ønsker at indgå i samlejet. Der forudsættes her, at den forurettede er i en sådan situation at det er muligt at sige fra.

I en situation hvor hverken frivillighed eller ufrivillighed er kommet til udtryk, og hvor der ikke er noget der er egnet til at virke intimiderende, eller der er foregået noget ubehageligt, er der efter flertallet, ikke et strengere krav til tiltalte, som er initiativtageren, til at sikre sig at samlejet var frivilligt. Det fremgår også her, at selvom den part som ikke er initiativtagende, har forholdt sig helt passiv under samlejet, kan dette ikke anses som ufrivillighed. Hvis der har været noget seksuelt betonet kontakt inden samlejet, såsom kys mm., vil det også kun have indflydelse på en sådan bedømmelse.

Flertallet fastslår også, at flirtende adfærd på et tidspunkt forud for samlejet, eller det forhold at den ene part går med den anden part hjem, ikke i sig selv kan betegnes som seksuelt betonet optakt til samleje, ligesom det heller ikke kan anses som et udtryk for frivilligt samleje.

I ovenstående dom kan det nok næppe forventes, at F burde sige fra, da Landsretten vurderede at F var i en tilstand, hvor hun var ude i stand til at modsætte sig. Når det er fastslået at F befandt sig i en sådan tilstand, hvor samleje med en sådan person er strafbart efter flertallets forslag, må forsætsvurderingen i forhold til T undersøges. Landsretten anførte, at T befandt sig i en forsætsudelukkende faktisk vildfarelse. Spørgsmålet er herefter hvorvidt den frivillighedsbaserede voldtægtsbestemmelse vil ændre på dette.

Det må konkluderes, at den frivillighedsbaserede voldtægtsbestemmelse næppe vil ændre på dette. Det fremgår af ovenstående, at T havde tolket situationen som om, at F indlod sig et samleje. Så

længe forklaringerne er lige troværdige, og der ikke er noget der tydeliggør tiltaltes forsæt, må der også med den frivillighedsbaserede voldtægtsbestemmelse ske frifindelse.

6.1.2 Den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse ved rustægt

Det fremgår af den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse, at den der gennemfører et samleje med en person, der ikke har samtykket hertil, straffes med fængsel. Ydermere fremgår det, at hvis forholdet er begået mod en person, der befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, anses dette for at være en skærpende omstændighed.

I den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse er fokus på samtykket i det objektive gerningsindhold. Initiativtageren til samlejet har en "afklaringspligt", for at sikre sig et samtykke. Det betyder at det bevismæssige fokus skal være her på, hvad gjorde den tiltalte for at sikre sig samtykket, og ikke hvad gjorde offeret for at sige fra.

I ovennævnte tilfælde bedømte T, at F havde indvilget til samleje, da hun bevægede sin krop tæt op ad ham i sengen da T lå bag F, samt at hun løftede kroppen, da T tog F's trusser af.

T har i den konkrete situation ikke gjort noget for at sikre sig Fs samtykke til samleje. Mindretallet anfører, at det afgørende ved vurderingen af forsæt er, hvilket forsæt gerningspersonen havde i voldtægtsøjeblikket. Mindretallet har også anført, at der er en formodning for, at en part, der samtykker til samleje, ikke forholder sig helt passivt. Der er en formodning for at deltagelse i en eller anden omfang. Dette kan være ved at kysse tilbage, ved en bestemt berøring eller ved at bevæge kroppen på en relevant måde.

Der kan her argumenteres for, at T kunne have tolket F's bestemte måde at bevæge kroppen på, som et samtykke til samleje, hvorfor T har taget del i sin afklaringspligt, da der ikke findes krav om i bestemmelsen, at samtykket skal komme frem på en bestemt måde.

Som nævnt i afsnit 4.2.4 fremgår det, at når offeret befinder sig i en tilstand hvor vedkommende er ude af stand til at sige fra, vil der altid være en klar formodning for, at offeret ikke samtykker i samleje. Her må det stå klart, at offeret befandt sig i en sådan tilstand, hvorfor hun ikke har

samtykket til samlejet, uanset hvilken overbevisning T har haft. T vil derfor blive dømt efter mindretallets forslag for voldtægt.

6.2 Kontaktvoldtægt

Begrebet kontaktvoldtægt dækker over, når offer og gerningsmand kender hinanden, men ikke er kærestere. Gerningsmanden kan i disse tilfælde være en ven eller en kollega, men gerningsmanden kan også være en tilfældig person som offeret har mødt i byen. Kontaktvoldtægt finder ofte afsted i forbindelse med, at en kvinde er gået med en mand hjem for at overnatte, men ikke har sex i tankerne. Som nævnt i afsnit 1.1 fremgår det, at 27% af de anmeldte voldtægter er kontaktvoldtægt.

I dommen ved navn "Retten i Roskildes dom af 13. juni 2018"¹¹³ var den tiltalte i byretten tiltalt for overtrædelse af Straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, samt § 216, stk.1, nr. 1, jf. § 225. T skulle have tiltunget sig vaginalt og analt samleje med F. T blev tiltalt for at have holdt F i hårdt halsgreb, samt at tildele hende slag med knyttet hånd i ansigtet, hvor han i den forbindelse udtalte: "hold nu kæft, din lille luder" og "hvem tror du, du er". Slutteligt skulle T have presset sin penis i F's mund, på trods af at F flere gange råbte til ham, at det gjorde ondt.

T og F var delvist enige om, hvad der var sket den pågældende aften. T og F havde flirtet og kysset i løbet af byturen den pågældende aften. Herefter tog de efterfølgende på hotel sammen. En veninde til F, tilbyder at køre F hjem, men F udtaler at hun hellere vil på hotel med T.

F forklarede, at hun ikke ville have noget imod flere kys i løbet af aftenen, men hun havde ikke haft samleje i tankerne. Hun forklarer i den forbindelse også, at da hun kommer på hotellet og går i seng, klæder hun sig af alt sit tøj og går i seng nøgen sammen med T.

T forklarede situationen anderledes. T forklarede også om kys og flirten i løbet af aftenen. Her havde T forestillet sig, at T og F skulle have samleje. T forklarer, at F afklædte sig alt sit tøj, og at det efterfølgende udviklede sig til hård sex. Her forklarer T at F var den initiativtagende og dominerende part. T forklarede at parterne tildelte hinanden slag og halsgreb. T understregede også at begge parter var indforstået med det, indtil at F sagde stop, hvilket T respekterede.

---

¹¹³ Betænkning nr. 1574, Straffelovrådets betænkning om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, 2020, side 256, afsnit 2.10.

T og F er derfor enige om at der har foregået et samleje, samt at der har været flirten i løbet af aftenen. Af objektive fund på F, kan der nævnes at der udover slag med flad hånd fandtes mærker efter slag med knyttet hånd. De objektive fund bekræftede også vaginalt og analt samleje. Dog kunne de objektive fund ikke bekræfte halsgrebet. Der fandtes videoovervågning fra hotellet, der viste at T og F forlod hotellet efter cirka en times ophold sammen, hvorefter T kom igen kortvarigt efter for at hente sine ting. F forklarer, at hun havde sagt til T, at hun skulle ryge, og at det var derfor hun forlod hotellet.

Retten frikendte T med den begrundelse, at der ikke findes vidner der har overhørt eller set sagen. Derudover kan skaderne på F ikke udelukkes at komme fra T's oplysninger om en hård sexleg. Ydermere lagde retten vægt på, at T's ageren på videoovervågningen talte imod, at T var af den opfattelse, at samlejet havde været imod F's vilje.

6.2.1 Den frivillighedsbaserede voldtægtsbestemmelse ved kontaktvoldtægt

Ovenstående dom er et klassisk eksempel på en bevisførelse der ender i situationen hvor det er ord mod ord. I den pågældende dom fremgår der endda nogle objektive fund om vold, der dog efter T's forklaring kan redegøres for.

I afsnit 4.1.1 nævnes spørgsmålet om at et samleje altid vil være voldtægt hvis der har været indblandet vold. Svaret hertil er dog et nej, da vold ikke kun kan betyde, at der er tale om en voldtægt, men også at der blot er tale om et sadomasochistisk seksuelt forhold. I sådanne situationer må der være et tydeligere krav til personen der anvender vold i samlejet, da personen skal sikre sig, at den modsatte part samtykker.

I ovenstående dom forklarer T, at det er F, der er den dominerende part, hvorfor det kan diskuteres hvem af parterne, der er pålagt kravet om at sikre sig, at den anden part er med på handlingen. Dette ender igen i en situation, hvor det er ord mod ord, samt hvem der fremstår mest troværdig.

Det kan diskuteres hvorvidt den ovenstående dom er et eksempel på en situation, hvor der er udvist en form for frivillighed, eller en situation hvor der hverken er udvist ufrivillighed eller frivillighed. Der kan argumenteres for, at F der klæder sig nøgen og lægger sig i sengen med T, efter de har kysset og flirtet, kan tolkes som om, at F går frivilligt ind til samlejet. Hvis dette er tilfældet, kan der næppe argumenteres for, at T har voldtægtet F. I afsnit 4.1.5 fremgår det, at såfremt der undervejs i

et samleje forekommer en meningsændring, skal en sådan meningsændring komme tydeligt til udtryk, således den modsatte part kan indrette sig herefter.

Ifølge T's egen forklaring stopper han samlejet, da F siger fra. F mener dog ikke at T stopper, på trods af hun gentagne gange siger fra. Hvis dette er tilfældet, vil det uden tvivl være ufrivillighed som ville lede til, at der var tale om en voldtægt.

I sidste ende kommer bevisbedømmelsen stadig til at være udsagn mod udsagn. Der er objektive fund, der viser tegn på vold. Dog redegør T's forklaring for hvordan disse mærker kunne være opstået. Så længe det ikke kan lægges til grund, at den ene part er mere utroværdig end den anden, må der ske en frifindelse af T.

6.2.2 Den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse ved kontaktvoldtægt

I afsnit 4.2 fremgår udtrykket "afklaringspligt". Afklaringspligten er den pligt den initiativtagende part har, hvor parten skal sikre sig at den anden ønsker at indgå i samlejet. I ovenstående situation fremgår det ikke, hvorvidt T havde sikret sig F's samtykke. Omvendt fremgår det også af mindretallets forslag, at samtykke ikke skal være udtrykt på en bestemt måde, men det også kan være igennem handlinger så som kys og berøringer. Det fremgår også i afsnit 4.2.2, at det afgørende ved samtykket er, at det ikke er noget der kan blive opbygget forudgående. Dette taler for at argumentet med at T og F havde kysset og flirtet er uden relevans. I afsnit 4.3.4 fremgår det at det afgørende for den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse må være gerningsøjeblikket. Gerningsøjeblikket i denne situation må opstå lige efter at F har afklædt sig selv. Der kan det så diskuteres, hvorvidt det at afklæde sig, kan tolkes som et samtykke til samleje. Det fremgår ikke direkte af dommen om, hvorvidt der var kys eller berøringer, der fremgår kun af F's forklaring at hun ikke ville have noget imod flere kys, men at F ikke havde planer om samleje.

Af afsnit 4.2.2 fremgår det, at uskyldsformodningen stadig er gældende. Der skal derfor bevises at der ikke er et gyldigt samtykke og her skal der kigges på hvilket forsæt T havde i gerningsøjeblikket. Det vil stadig være en situation, hvor det er ord mod ord og der er ikke yderligere, der laster T's forklaring, hvorfor han også vil blive frikendt efter dette forslag.

6.3 Parvoldtægt

Begrebet parvoldtægt dækker over, når offer og gerningsmand er et eksisterende par, eller tidligere har dannet par. Parvoldtægt fremgår ikke ofte i mediebildet. Dette kan skyldes, at ofrene ikke ønsker at anmelde overgrebet på grund af børn eller familie. Det kan også være i situationer, hvor offeret måske fortsat ønsker samliv med gerningsmand eller udviser sympati for pågældende. Som nævnt i afsnit 1.1 fremgår det, at 19% af de anmeldte voldtægter er parvoldtægt.

I dommen "Retten i Esbjergs dom af 21. december 2017"¹¹⁴ var tiltalte i byretten blevet tiltalt for tre forhold. De to relevante forhold for dommen er forhold 1 og forhold 2, hvorfor det kun er disse der vil blive gennemgået og analyseret i det følgende. Forhold 1 omfatter Straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, jf. Straffelovens § 225, samt § 232. Tiltalte (T) var tiltalt for at have indført sine fingre i forurettedes (F) skede, som grundet søvn var i en tilstand hvor F ikke kunne modsætte sig handlingen. Efterfølgende fik T udløsning i F's skede, dette forhold var egnet til at krænke F's blufærdighed.

Forhold 2 omfatter Straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, ved at T mindst en gang under anvendelse af vold eller ved trussel om vold, at have voldtaget F. T var tiltalt for at have lagt sig oven på F, hvor han fastholdte hende og herefter tiltvang sig samleje, på trods af at F forsøgte at skubbe T væk.

T og F havde enslydende forklaret om en "klippekortlignende" aftale om samleje i tiden frem til samlivsophævelsen. På den foranledning, havde både F og T her forklaret at, F nogle gange var passiv når de havde samleje og nogle gange var aktiv.

I relation til forhold 1 forklarede F, at hun vågnede ved, at tiltalte havde en finger oppe i hendes skede. T fik efterfølgende udløsning i F's skede. Hun forklarede yderligere at hun hverken sagde eller gjorde noget, og hun efterfølgende faldt i søvn igen. T bekræfter følgende, og forklarer yderligere, at han troede F sov "rævesøvn". På dette grundlag frikendte byretten T for forhold 1.

I relation til forhold 2 forklarede F, at hun havde sagt nej, da T ønskede samleje. F forklarede her, at T hverken truede eller holdt hende fast. Ud fra dette grundlag, og med henvisning til parternes "klippekortsaftale", frifandt byretten T. Frikendelsen kom på baggrund af det synspunkt, at det ikke kunne bevises at T voldtog F, uanset om F forsøgte at skubbe tiltalte væk.

---

¹¹⁴ Betænkning nr. 1574, Straffelovrådets betænkning om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, 2020, side 250, Afsnit 2.6.

6.3.1 Den frivillighedsbaserede voldtægtsbestemmelse ved parvoldtægt

Ovenstående dom er et eksempel på, hvor parterne F og T har indgået en forudgående aftale om en "klippekortslignende" aftale om samleje. Her må det antages at F og T, der har dannet par og før har haft samleje, har set det at have samleje med hinanden som noget naturligt og normalt, hvorfor de har lavet en sådan aftale.

Angående forhold 1, hvor T blev tiltalt for Straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, jf. Straffelovens § 225, kan der opstilles to situationer. Parrets "klippekortslignende" aftale kan tolkes som en situation, hvor der er kommet frivillighed til udtryk inden samlejet. I en sådan situation kan F selvfølgelig stadig ændre mening, men meningsændringen skal bare tilkendegives på en klar måde, så T vil være klar over, at han forsøger at gennemtvunge samleje. Dette fremgår der ikke noget om i forklaringerne. Det fremgår også af det frivillighedsbaserede forslag, at frivilligheden skal knytte sig til samlejet, og at det kan opfyldes ved kys eller berøring. Det er der intet af i denne givne situation, men det må alligevel forventes, at F siger fra til at hun ikke er interesseret i samleje.

Hvis det tolkes som en situation, hvor der hverken er kommet ufrivillighed eller frivillighed til udtryk, må situationen ses som et passivitetstilfælde, hvor der har været sædvanlig seksuel aktivitet og, at der dermed ikke foreligger nogle intimiderende ting i situationen. Det må derfor forventes, at passiviteten kan tolkes som frivillighed, og at det efterfølgende er F, der skal sige fra. Af forklaringerne fremgår det, at F vågner ved, at fingeren bliver indført i skeden, men efterfølgende ligger sig til at sove. T forklarer, at han tror F sover "rævesøvn", hvorfor det kan formodes, at T alligevel har registreret, at F er vågnet, og at F ikke siger fra. Derudover har både T og F forklaret ens, at F nogle gange er aktiv under samleje, og andre gange er passiv. Det kan derfor formodes, at T ikke vil blive dømt for forhold 1 efter den frivillighedsbaserede voldtægtsbestemmelse.

I forhold til forhold 2 må situationen tolkes som en situation, hvor der er kommet ufrivillighed til udtryk. Det fremgår af F's forklaring, at hun siger udtrykkeligt nej til T. Hertil fremgår der ikke en forklaring af, at T har forklaret sig anderledes. F har også forklaret at T ikke anvendte vold, men idet det ikke er et krav at anvende vold for at tilkendegive ufrivillighed, vil situationen stadig blive tolket som om, at F har vist ufrivillighed og sagt fra, hvorfor T må formodes at blive dømt for forhold 2.

6.3.2 Den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse ved parvoldtægt

Vedrørende forhold 1 bliver der nævnt i afsnit 4.2.2, at samtykke ikke er noget der kan bygges op inden samlejet, men at samtykke skal relatere sig til selve samlejet, hvorfor vurderingen af gerningsøjeblikket er vigtigt. Ud fra dette synspunkt, kan der ikke argumenteres for, at T har opnået et samtykke af F ved samlejet, ligesom han heller ikke har gjort noget for at få en afklaring herpå. Det fremgår af afsnit 4.3.3 at total passivitet fra forurettede må tolkes som om, at forurettede ikke samtykker. Hvis det antages at F ikke samtykkede, skal der vurderes om T havde forsæt til en voldtægt. Af afsnit 4.2.2 fremgår det, at i forhold til bedømmelsen af forsæt, skal fokus flyttes til om tiltalte havde en grund til at tro, at offeret havde givet samtykke til samleje. I denne situation kan der være en formodning for at T havde grund til at tro, at F havde givet samtykke til samleje. T kan have haft denne opfattelse, idet F og T har lavet en "klippekortslignende" aftale om samleje, samt at de begge har forklaret, at F nogle gange var aktiv og deltog, mens F andre gange forholdt sig passiv. Ud fra den begrundelse, kan der ikke argumenteres for at T havde forsæt til samlejet eller burde vide det han gjorde var strafbart, hvorfor der må udledes at T vil blive frifundet for forhold 1.

I forhold til forhold 2, fremgår det tydeligt, at F siger nej. Her vil det være relevant at kigge på gerningsøjeblikket, hvor det er tydeligt at F ikke samtykker, og T burde derfor være klar over dette. Det kan derfor konkluderes at T vil blive dømt for forhold 2 efter den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse.

6.4 Gruppevoldtægt

Begrebet gruppevoldtægt dækker over en voldtægt, hvor der er mere end en gerningsmand. Det kan både ske ved, at de andre gerningsmænd forholder sig passivt og ser på uden at hjælpe, men det kan også ske ved at de hjælper og deltager i samlejet. Som nævnt i afsnit 1.1 fremgår det, at 6% af de anmeldte voldtægter er gruppevoldtægt.

I dommen "Retten i Viborgs dom af 9. maj 2018" er der tre tiltalte.¹¹⁵ De tre tiltalte blev tiltalt for overtrædelse af Straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, samt § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 225. De tiltalte skulle i forening have voldtaget F og tvunget hende til andet seksuelt forhold end samleje i et skurvognstoalet. De tiltalte befandt sig med F på toilettet, hvorefter T2 skulle have lukket og låst døren til toiletbåsen. Efterfølgende trak T1 F's strømpebukser og undertøj ned. T1 stak en finger i F's skede,

---

¹¹⁵ Betænkning nr. 1574, Straffelovrådets betænkning om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, 2020, side 254, afsnit 2.9.

T2 sagde F skulle sutte på hans lem og T3 tiltvang sig samleje på trods af, at F flere gange sagde nej og bad de tiltalte om at stoppe.

Af forklaringerne er de tiltaltes forklaring ens, men de er ikke ens med Fs forklaring. Af vidner har et vidne fortalt at F kyssede videre med T2 efter episoden på toilettet. T2 har dog bekræftet at F sagde "Nej, det kan jeg ikke det her" på toilettet.

Ved domsafsigelsen var der dissens. To voterende stemte for, at de tiltalte skulle frifindes med den begrundelse at på trods af at F sagde fra undervejs i samlejet, gjorde F herudover intet for at råbe om hjælp, forsøge at modsætte sig eller for at forsøge at forlade toilettet. Derudover lagde de også vægt på, at F kysser med T2 efter episoden.

En voterende udtalte, at de tiltalte skulle dømmes efter anklageskriftet. Der blev lagt vægt på at de tiltalte havde låst døren, så F ikke kunne forlade toilettet. Selvom F ikke modsatte sig eller forsøgte at kalde på hjælp, må det have stået de tiltalte klart, at samlejet blev gennemtvunget imod Fs vilje. Herfor argumenteres der, at de tiltaltes fælles tilstedeværelse og deres fysiske overlegenhed kan fremkalde frygt for en voldsanvendelse hos F.

6.4.1 Den frivillighedsbaserede voldtægtsbestemmelse ved gruppevoldtægt

I afsnit 4.1.5 blev der nævnt, at ufrivillighed kan komme til udtryk ved ord eller handlinger. I dette tilfælde er det tydeligt kommet til udtryk, og er blevet bekræftet af T2, nemlig at F sagde "Nej, det kan jeg ikke det her". Det kan formodes, at F måske har indvilget i samlejet frivilligt. Det vides dog ikke med sikkerhed, men det er bekræftet at F undervejs foretager en meningsændring og udtrykker dette klart. Det må derfor have været indlysende for de tiltalte, at F ikke indgik i samlejet frivilligt, på trods af F ikke gjorde modstand. Det vil derfor kunne bevises at der har været et samleje, at det har været ufrivilligt og at de tiltalte var klar over dette. Det må formodes at de tiltalte vil blive dømt ved brug af den frivillighedsbaserede voldtægtsbestemmelse.

6.4.2 Den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse ved gruppevoldtægt

Som nævnt i afsnit 4.3.4 er det afgørende ved den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse gerningsøjeblikket. I dette gerningsøjeblik siger F fra og udtaler det klart. Der er ikke noget der taler for at de tiltalte har gjort ekstra for at skaffe et samtykke til samleje. Ydermere fremgår det også, at forudgående samtykke ikke kan opbygges. Det at F er gået med på toilettet, er derfor blot samtykke til at gå med på toilettet, ikke til at have samleje. I dette tilfælde findes der hverken et udtrykt

samtykke gennem ord eller handling, ligesom der heller ikke kan argumenteres for et stiltiende samtykke. Selv hvis der kunne, fremgår det at et ved særlige lokationer som dette, vil der i et passivitetstilfælde ikke kunne være tale om gyldigt samtykke. De tiltalte må derfor formodes at blive dømt efter brug af den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse.

6.5 Overfaldsvoldtægt

Begrebet overfaldsvoldtægt dækker over situationen hvor gerningsmand og offer ikke kender hinanden. Det er det klassiske eksempel med manden fra stien der hopper ud og voldtager kvinden på vej hjem. Som nævnt i afsnit 1.1 fremgår det, at 7% af de anmeldte voldtægter er overfaldsvoldtægter. Afhandlingen analyserer ikke en dom ud fra de nye lovforslag i forhold til overfaldsvoldtægt. Dette skyldes at i praksis vil der ikke være et problem med bevisbyrden, hvis begge parter er kendt af politiet. Der vil aldrig være et tvivlsspørgsmål om hvorvidt den forurettede havde indvilget frivilligt eller givet samtykke til samleje ved en overfaldsvoldtægt. Hvis det formodes at begge parter er kendt, både forurettede og gerningsmand, vil der ikke være bevismæssige problemer efter den nuværende voldtægtsbestemmelse, og heller ikke efter de to lovforslag.

7. Delkonklusion

Ud fra ovenstående analyse kan der foreløbigt konkluderes, at anvendelsen af den frivilligheds- eller samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse uden tvivl vil ændre retspraksis. Af de fire gennemgåede domme er vurderingen den, at den frivillighedsbaserede voldtægtsbestemmelse vil ændre fra frifundet til dømt i tilfældet omkring gruppevoldtægt, og dømme i forhold 2 i dommen omkring parvoldtægt. Den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse vil ændre fra frifundet til dømt i dommen omkring rustægt, og i forhold 2 i dommen om parvoldtægt, og dømme i dommen om gruppevoldtægt.

Det kan ud fra dette foreløbigt konkluderes, at den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse umiddelbart er mere vidtrækkende end den frivillighedsbaserede voldtægtsbestemmelse. Det leder naturligt op til en diskussion om, hvorvidt det skal tolkes positivt at den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse er mere vidtrækkende, eller om skal tolkes negativt og at det måske er *for* vidtrækkende.

8. Rækkeviden af Straffelovrådets to løsningsforslag

I dette afsnit vil der blive diskuteret, hvorvidt Straffelovrådets to løsningsforslag har opnået det de søgte, eller om de favner for bredt. I afsnit 4.2 fremgår det, at grunden bag anmodningen om en nyaffattelse af voldtægtsbestemmelsen stammer fra ønsket om, at der ikke må herske tvivl om hvorvidt, at seksuelle handlinger altid skal være frivilligt, for de parter som er involveret. Ønsket bag en ny bestemmelse er altså at skabe en større seksuel selvbestemmelsesret.

Ud fra ovenstående analyse fremgår det at den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse umiddelbart er mere indgribende end den frivillighedsbaserede voldtægtsbestemmelse. Forskellene på de to viser sig i eksemplet med rustilfælde, hvor den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse må ændre den tiltaltes forsæt, så den tiltalte må indse, at det er strafbart det han gør. Dette skyldes at der i den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse tydeligt fremgår, at når offeret befinder sig i en tilstand hvor hun er ude af stand til at sige fra, vil der altid være en klar formodning for, at offeret ikke samtykker.

Derudover viser begge løsningsforslag at være mere indgribende i dommen omkring parforhold i relation til forhold 2. Ved dette eksempel ses der tydeligt ufrivillighed samt at den tiltalte, ikke forklarer anderledes herom, hvorfor den tiltalte vil blive dømt efter begge forslag. Det understreger kun den eksisterende kritik om, at der ofte skal have været vold til stede for at gerningsmanden bliver dømt, på trods af der eksisterer ufrivillighed.

Tiltalte blev frifundet i byretten, da F havde udtalt at han ikke havde været voldelig. Begge løsningsforslag er også mere indgribende ved dommen om gruppevoldtægten. Her fremgår det tydeligt at F udtrykte ufrivillighed eller ikke gav samtykke samt at hun befandt sig et sted der kunne tolkes som intimiderende. Der er allerede set eksempler på at de tiltalte bliver dømt på lokation og ydre omstændigheder i nuværende retspraksis.

Et eksempel på dette kan være "baggårdsdommen" som findes nævnt i afsnit 6.4.2, hvor de tiltalte blev dømt ud fra det synspunkt, at det måtte være indlysende at F ikke indgik frivilligt i samleje med fem fremmede mænd i en baggård hvor temperaturen var omkring frysepunktet. Dette rejser naturligt spørgsmålet om hvorfor de tiltalte ikke som udgangspunkt blev dømt i den her sag. Her er det værd at bemærke at sagen blev afgjort i byretten hvor der som nævnt, allerede var dissens. Det er ikke utænkeligt at udfaldet ville blive det samme som i baggårdsdommen, hvis den var blevet

anket til Landsretten, hvorfor der kan argumenteres for at den nuværende voldtægtsbestemmelse allerede omfavner dette.

Det kan derfor udledes at problemet må være tilfældene med kontaktvoldtægt og parvoldtægt samt til dels rustægt. Det er her værd at pointere at der ikke er "vandtætte skodder" imellem de tre udtryk. En rustægt kan også godt være en kontaktvoldtægt ligesom en gruppevoldtægt også kan være en kontaktvoldtægt eller rustægt. Det der ligger bag begrebet rustægt her, er blot situationen hvor offeret befinder sig i en tilstand som beskrevet i Straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, andet led. Det fremgår af afsnit 1.1 at kontaktvoldtægt udgør 27% af tilfældene af de anmeldte tilfælde, hvor rustægt udgør 29% af de anmeldte tilfælde og parvoldtægt udgør 19% af tilfældene.

Problemet er fortsat voldtægter, hvor der kun har været to parter til stede. Der ses også i analysen vedrørende kontaktvoldtægt at de to løsningsforslag ikke vil ændre noget. Dette er blot endnu et eksempel på et tilfælde hvor bevisførelsen ender i en situation hvor det er ord mod ord. Omvendt er grunden til at de tiltalte findes dømt i parvoldtægten, blandt andet at T ikke forklarer at F dyrkede samleje af frivillighed eller havde udtrykt samtykke. I nuværende scenarie kan der altså optegnes, at T og F er enige om der har været et samleje. F forklarer at hun sagde nej i forhold 2, T forklarer ikke noget omkring dette.

Hvis scenariet var at T forklarede at de indgik det frivilligt, F forklarede det var ufrivilligt og der ellers ikke var noget der talte for at den ene forklaring var mere utroværdig end den anden, kan det også findes at T ville blive frifundet. De to løsningsforslag vil nok næppe løse problemet om den svære bevismæssige problemstilling, hvilket kan lede til et spørgsmål om det så er nødvendigt med en ændring.

Det må stadig antages at det er nødvendigt med en mere indgribende voldtægtsbestemmelse end den nuværende, da der ses eksempler på tvivlsomme domme hvor den tiltalte bliver frifundet. Samtidig skal man fra lovgivers side ikke lave et mindre indgribende gerningsindhold, på baggrund af den vanskelige bevisbyrde, da bevisbyrden også allerede er vanskelig i den nuværende voldtægtsbestemmelse.

Det kan umiddelbart ses som positivt at de to løsningsforslag rammer rustægt bedre end den nuværende. De tydeliggør begge, at når en person der befinder sig i en tilstand hvor personen ikke er i stand til at modsætte sig seksuelle handlinger, er udgangspunktet ved passivitetstilfælde at de ikke

samtykker eller indgår frivilligt i samlejet. Dette må dog rejse et spørgsmål om at der kan risikeres at løsningsforslagene vil ramme for bredt, og at forslagene derfor vil kriminalisere noget som ikke har været hensigten.

Her har netop den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse modtaget kritik. Først og fremmest kan kravet om afklaringspligten, og det faktum at bevisbedømmelsen skal fokusere på hvad den tiltalte gjorde for at sikre et samtykke, frem for hvad den forurettede har gjort for at sige fra, minde lidt om en omvendt bevisbyrde. Omvendt bevisbyrde strider klart imod EMRKs artikel 6, stk. 2, der forbyder at der anvendes et præsumptionsansvar i straffesager. Det fremgår dog af betænkningen, at det stadig er uskyldsformodningen, der skal gøres gældende.

Der kan også rejses kritik imod den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelser tilgang til passivitetstilfældene. Her fremgår det, at udgangspunktet må være at ved passivitetstilfælde kan passiviteten aldrig tolkes som et samtykke. Her kan der være fare for at kriminalisere almindelig seksuel adfærd i visse parforhold, og det kan derfor risikeres at bestemmelsen bliver for vidtrækkende. Visse kritikere har draget paralleller mellem den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse og den tidligere knivlovgivning, der kom til at ramme for mange almindelige mennesker.

Der er også flere professionelle parter der har tiltrådt den frivillighedsbaserede voldtægtsbestemmelse, da de mener, at det løsningsforslag giver den mest forudsigelige retstilstand. Af Landsforeningen af Forsvarsadvokaters høringsvar til betænkning nr. 1574/2020 fremgår det, at landsforeningen lægger vægt på, at der skal være klarhed om hvordan reglerne anvendes. Derudover lægger de vægt på, at sædvanlig seksuel adfærd i ligeværdige forhold ikke må blive kriminaliseret. Ud fra det synspunkt, tiltræder landsforeningen flertallets forslag.¹¹⁶

Af Den Danske Dommerforenings høringsvar fremgår det, at de også ser det mest hensigtsmæssigt at tiltræde flertallets forslag, altså forslaget om den frivillighedsbaserede voldtægtsbestemmelse.

¹¹⁷ Derudover er det også værd at pointere, at flertallet på 10 eksperter foreslår den

---

¹¹⁶Landsforeningen af Forsvarsadvokaters høringsvar: [http://www.lffa.dk/hoeringssvar/hoering-over-straffelovraadets-betaenkning-nr--1574/2020-om-en-frivillighedsbaseret-voldtaegtsbestemmel-se-\(justitsministeriets-sagsnr--2020-730-0367\)?Action=1&M=NewsV2&PID=5790](http://www.lffa.dk/hoeringssvar/hoering-over-straffelovraadets-betaenkning-nr--1574/2020-om-en-frivillighedsbaseret-voldtaegtsbestemmel-se-(justitsministeriets-sagsnr--2020-730-0367)?Action=1&M=NewsV2&PID=5790)

¹¹⁷ Dommerforeningens høringsvar: <https://dommerforeningen.dk/dommerforeningen/hoeringssvar/2020/hoerings-svar-paa-straffelovraadets-betaenkning-nr-15742020-om-en-frivillighedsbaseret-voldtaegtsbestemmelse/>

frivillighedsbaserede voldtægtsbestemmelse, hvor kun mindretallet på én person står bag den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse.

Hvis der tages udgangspunkt i tilfældet med passivitetstilfældene i forhold til den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse kan der argumenteres for, at det ikke er sikkert at et passivt samleje mellem hr. og fru Danmark vil medføre en domsfældelse, når de omkringliggende forhold tages med i vurderingen. Omvendt kan der argumenteres for, at med udgangspunktet hvor passivitetstilfælde altid er ensbetydende med at den modsatte part ikke har samtykket, helt sikkert vil kunne opstå langt flere tiltaler end nu. Her er det værd at bemærke, at i det offentlige øje er der ikke altid stor forskel på tiltalt og dømt, hvilket også er et hensyn der skal tages til en eventuel tiltalt. Her kan det også forestilles, at de situationer hvor en mand og kone ender i retten for at diskutere hvorvidt det var voldtægt eller ej, alligevel vil ende i problemstillingen hvor det kun er ord mod ord.

9. Nødvendigheden af en ny voldtægtsbestemmelse

Diskussionen i ovenstående afsnit kan rejse et spørgsmål om hvorvidt, at det er nødvendigt med en udformning af en ny voldtægtsbestemmelse. Hvis der kigges på retspraksis igennem en årrække, kan der argumenteres for at den allerede er i færd med at ændre sig, samt opfattelsen af hvad en voldtægt er også ændrer sig. Eksemplet i afsnit 1.1 viser hvordan opfattelsen af det givne eksempel ændrede sig hurtigt over en årrække. I år 1969 mente 13% af befolkningen at der var tale om voldtægt, hvor i 2013 var det bekræftende svar oppe på 95%. Hertil kan der kommenteres på den seneste lovændring, hvor den omtalte "konerabat" blev afskaffet.

Ydermere er der eksempler helt fra 2005 i retspraksis, hvor gerningsmændene bliver dømt på ydre omstændigheder, som i baggårdsdommen. Samtidig fastslog EMRK i 2003 ved dommen M.C mod Bulgarien, at Danmark levede op til sine forpligtelser, og at på trods af ordlyden af voldtægtsbestemmelsen, fandt EMRK stadig at det ikke var et krav at der skulle være vold, før det førte til domsfældelse.

Langt de fleste parter ønsker at tiltræde frivillighedsmodellen, hvilket må antages at være den mest sikre model for at sikre, at naturlig seksuel adfærd ikke bliver kriminaliseret. Der kan argumenteres for, at den nuværende voldtægtsbestemmelses ordlyd allerede indeholder et krav om frivillighed. I

nuværende ordlyd fremgår det at der skal være tvang, hvilket kan siges at være det modsatte af frivillighed, hvilket kan rejse et spørgsmål om det er nødvendigt med en helt ny bestemmelse.

Ud fra domsanalysen kan der udledes, at den frivillighedsbaserede voldtægtsbestemmelse alligevel favner bredere end den nuværende. Dette kan skyldes at det kræver mere at statuere tvang end ufrivillighed. Et eksempel herpå er gruppevoldtægten, hvor den nuværende bestemmelse ikke dømte de tiltalte. Dette eksempel underbygger også EMRKs udledning af dommen M.C mod Bulgarien ikke altid gør sig gældende, da de tiltalte blev frikendt da der ikke havde foregået nogle former for vold. Dette taler også for at Danmark nok ikke helt lever op til sine internationale forpligtelser, når kritikken fra GREVIO fra 2017 også er in mente. Her skal det dog pointeres, at så længe Danmark selv står for udformning af ordlyden, vil der rent objektivt set altid kunne argumenteres for, at bestemmelsen favner så bredt som den skal.

10. Den perfekte forbrydelse

Der kan opstilles et spørgsmål om hvorvidt voldtægt er den perfekte forbrydelse. Det er en forbrydelse der i sin natur ofte foregår uden vidner, og hvor gerningsindholdet i sin natur er lovligt, da det ikke er strafbart at have samleje. Det vil en ændring af Straffelovens § 216 ikke ændre. Situationen vil derfor fortsat ende i ord mod ord.

Samleje er en naturlig ting og sat på spidsen, noget livsnødvendigt for vores race. Langt de fleste andre bestemmelser i Straffeloven omhandler situationer der altid vil være strafbare. Her kan der for eksempel laves en sammenligning med bestemmelsen om grov vold. Det er en situation hvor det aldrig er lovligt og det vil det aldrig blive. Derudover vil der også ofte være flere beviser.

En lovændring vil ikke gøre det ulovligt at have samleje. Der skal derfor en meget specifik lovgivning til at ramme de steder hvor der er en problematik. Det farlige ved dette er, at da det er naturligt at nærmest alle mennesker har samleje, er der også langt flere der kan risikere at blive ramt, hvis bestemmelsen bliver udformet så den favner for bredt.

En ændring af bestemmelsen om grov vold, vil stadig kun risikere at ramme de personer, der nu udøver et allerede ulovligt gerningsindhold. Retssikkerheden skal derfor balances på en måde, hvor den både er rimelig for den tiltalte og forurettede, uanset om der er tale om mænd eller kvinder.

Dette kan også rejse spørgsmålet om, hvorvidt det kan blive et større problem med falske anmeldelser ved en ny voldtægtsbetænkning. Umiddelbart er svaret nej. Af betænkning nr. 1574/2020 fremgår det, at der i perioden fra den 1. juli 2016 til den 1. juli 2019 var 30 fældende afgørelser om falsk anmeldelse og falsk anklage for voldtægt og voldtægtslignende forhold.¹¹⁸ Spørgsmålet er dog om det vil blive lettere at lave en falsk anmeldelse ved et af de to løsningsforslag. Her kan der argumenteres for, at den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse, nok ville resultere i at det var lettere at rejse tiltale end efter den frivillighedsbaserede voldtægtsbestemmelse, hvorfor dette tal måske kan forventes at øges.

Der kan rejses et spørgsmål om hvorvidt der nogensinde kan laves en voldtægtsbestemmelse der kun vil ramme de tiltænkte kriminelle forhold, men ikke favne så bredt at den risikerer at tiltale uskyldige. Det må vurderes at være meget vanskeligt nogensinde at komme frem til et sådant resultat, hvis det overhovedet er muligt. Faktum med at seksuelt samvær i sin form er lovligt, og det derefter kommer an på opfattelsen af hvad der gik forud samlejet, samt at der ofte kun er de to vidners forklaring, vil fortsat gøre bevisproblemet meget udfordrende i praksis.

11. Ville uagtsom voldtægt løse problemet?

Begrebet uagtsom voldtægt har før været omtalt i medierne og i den lovgivningsmæssige debat. Her kan rejses et spørgsmål om en bestemmelse vedrørende uagtsom voldtægt ville kunne løse problemet. Ved uagtsom voldtægt ville gerningsmandens forsæt ikke længere skulle bevises, her skulle der blot bevises at gerningsmanden har tilsidesat almindelige normer.¹¹⁹ Straffelovrådet har afvist behovet for kriminalisering af uagtsom voldtægt. Dette skyldes blandt andet en vurdering fra anklagemyndigheden om at praksis har ændret sig, til at der i dag i højere grad sker voldtægter uden at der har været vold tilstede.¹²⁰

Dette kan medføre at der er en risiko for at der vil ske en form for nødkriminalisering, så den milde bestemmelse vil blive anvendt frem for forsætlige voldtægtsbestemmelse.

Problemet er stadig situationerne hvor det ender i ord mod ord, hvilket forslaget om uagtsom voldtægt ikke ville kunne løse. Derfor vil en bestemmelse om uagtsom voldtægt ikke løse problemet i

---

¹¹⁸ Betænkning nr. 1574, Straffelovrådets betænkning om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, 2020, side 50.

¹¹⁹ Ibid., side 149.

¹²⁰ Ibid., side 150.

Danmark, men derimod medføre at der er en større risiko for nødkriminalisering ved de dømte tiltalte, samt den kan risikeres at ramme flere uskyldige.

12. Konklusion

Afhandlingen har haft til formål at undersøge hvilke ændringer Straffelovrådets to løsningsforslag vil medføre i praksis. Statistikken i afhandlingen viser at voldtægt er et problem i Danmark da der er mange ofre og få dømte. Ydermere viser statistikken, at der er store mørketal. Derudover viser statistikken at de typer af voldtægt der fylder meget, er rustægt, parvoldtægt og kontaktvoldtægt. Den nuværende voldtægtsbestemmelse har modtaget kritik, ligesom kulturen omkring voldtægt også har modtaget kritik. Ved gennemgang af den nuværende bestemmelse må det fastslås at den aktuelle kritik er velbegrunderet, da der findes flere tvivlsomme domme hvor den tiltalte bliver fri-fundet, med individets seksuelle selvbestemmelsesret for øje.

Samleje er i sin naturlige form noget der tilhører privaten, og det er problematisk for bevisbyrden, at samleje ofte foregår uden vidner eller andre beviser. Der har måske været vidner op til samlejet, men efter parterne er taget hjem, er der ofte kun de to parter til stede, hvorfor bevisbedømmelsen ofte udelukkende er baseret på de to parter forklaring. Bevisproblemerne kombineret med at samleje i sin naturlige form er lovligt, men først bliver ulovligt når der kommer et element af tvang, gør bevisbyrden utroligt udfordrende, hvorfor der ses mange frifindelser. Fortolkningen af tvang kan også være forskellig efter parternes opfattelse.

En ny voldtægtsbestemmelse vil næppe ændre på den svære bevisbedømmelse, men vil derimod signalere at samleje skal indgås enten frivilligt eller med samtykke, hvilket vil kunne bidrage til en mere positiv kultur omkring voldtægt. En ny bestemmelse vil dog ikke ændre det faktum, at samleje fortsat er lovligt, ligesom at der fortsat typisk ikke vil være vidner.

Afhandlingen finder dog, at visse af de problemer der er ved den nuværende voldtægtsbestemmelse, vil en nyaffattelse kunne løse. Den kritik den nuværende voldtægtsbestemmelse møder på internationalt plan vil blive løst ved anvendelse af en af de to foreslåede bestemmelser. Domsanalysen viser at de to løsningsforslag begge umiddelbart vil være mere indgribende end den eksisterende voldtægtsbestemmelse. Herefter diskuterer afhandlingen hvorvidt de to løsningsforslag måske er *for* indgribende.

Herudfra må det endeligt konkluderes at de to løsningsforslag vil ændre praksis og sørge for at en ny voldtægtsbestemmelse lever op til den kritik, den nuværende voldtægtsbestemmelse har fået. Begge forslag vil skabe en større grad af selvbestemmelsesret i forhold til seksuelle forhold, samtidig med at de begge bedre vil leve op til Danmarks internationale forpligtelser. Slutteligt kan der konkluderes, at der ved forslaget om en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse er større risiko for at kriminalisere en almindelig adfærd hos mange mennesker, hvorfor den frivillighedsbaserede model må være at foretrække.

13. Litteraturliste m.m.

13.1 Lovregister

LBK nr. 976 af 17/09/2019 – Straffeloven

13.2 Betænkninger

Betænkning nr. 914 af 1980 – Straffelovrådets betænkning om voldtægt, røveri og brandstiftelse.

Betænkning nr. 1534 af 2012 – Straffelovrådets betænkning om seksualforbrydelser

Betænkning nr. 1574 af 2020 – Straffelovrådets betænkning om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse.

13.3 Retspraksis

Højesterets dom af 12. marts 1987. (U.1987.305)

Højesterets dom af 8. oktober 1991. (U.1991.918)

Vestre Landsrets dom af 29. oktober 2003. (TFK 2004.51 V)

Østre Landsrets dom af 3. juli 2009. (TFK 2009.795 Ø)

Højesterets dom af 13. december 1993. (U. 1994.167 H)

Højesterets dom af 30. november 2004. (U.2005.753)

Østre Landsrets dom af 18. november 2011. (TFK 2012.211 Ø)

Højesterets dom af 29. september 2018. (U.2018.293)

Østre Landsrets dom af 1. februar 2010. (U.2010.1447 Ø)

DIK 1996/98.193 Ø

U.2007.257 H

13.4 Retspraksis der fremgår i betænkning nr. 1574 af 2020.

Domme der fremgår i betænkningen

Vestre Landsrets dom af 15. maj 2019

Østre Landsrets dom af 4. september 2017

Østre Landsrets dom af 11. januar 2017

Retten i Roskildes dom af 13. juni 2018

Retten i Esbjergs dom af 21. december 2017

Retten i Viborgs dom af 9. maj 2018

13.5 Juridisk litteratur

Baumbach, Trine: "**Strafferet og menneskeret**", 2014, 1. udgave, Karnov group

Blume, Peter: "**Retssystemet og Juridisk Metode**", 2016, 3. udgave, Jurist- og Økonomiforbundets forlag.

Vagn Greve m.fl., "**Kommenteret straffelov, Speciel del**", 10. udgave, 2012, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag.

Jørn Vestergaard m.fl., "**Forbrydelser og andre strafbare forhold**", 3. udgave, Gjellerup, 2018.

Toftegaard Nielsen m.fl., "**Kommenteret straffelov, Speciel del**", 11. udgave, 2017, Jurist- og Økonomiforbundets Forlag.

13.6 Nyhedsartikler, høringssvar, pressemeddelelser mv.

Mette Frederiksen fastslår samtykkelovgivningen, tilgængelig her:

<https://www.dr.dk/nyheder/politik/mette-frederiksen-slaar-fast-ny-voldtaegtslov-skal-basere-sig-paa-samtykke> (senest besøgt den 18. maj 2020)

Justitsministeriets pressemeddelelse af den 19. februar 2020, tilgængelig her: <https://www.justitsministeriet.dk/nyt-og-presse/pressemeddelelser/2020/ny-voldtaegtslovgivning-paa-vej> (senest besøgt den 18. maj 2020)

Istanbul konventionen, tilgængelig her: <https://rm.coe.int/168046252f> (senest besøgt den 18. maj 2020)

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, tilgængelig her: https://menneskeret.dk/files/media/dokumenter/om_os/om_menneskerettigheder_diverse/den_europaeiske_menneskerettighedskonvention.pdf (senest besøgt den 18. maj 2020)

Dommerforeningens høringssvar, tilgængelig her:

<https://dommerforeningen.dk/dommerforeningen/hoeringssvar/2020/hoeringssvar-paa-straffelovraadets-betaenkning-nr-15742020-om-en-frivillighedsbaseret-voldtaegtsbestemmelse/> (senest besøgt den 18. maj 2020)

Landsforeningen af Forsvarsadvokaters høringssvar, tilgængelig her: [http://www.lffa.dk/hoerings-svar/hoering-over-straffelovraadets-betaenkning-nr--1574/2020-om-en-frivillighedsbaseret-voldtaegtsbestemmel-se-\(justitsministeriets-sagsnr--2020-730-0367\)?Action=1&M=NewsV2&PID=5790](http://www.lffa.dk/hoerings-svar/hoering-over-straffelovraadets-betaenkning-nr--1574/2020-om-en-frivillighedsbaseret-voldtaegtsbestemmel-se-(justitsministeriets-sagsnr--2020-730-0367)?Action=1&M=NewsV2&PID=5790) (senest besøgt den 18. maj 2020)

13.7 Undersøgelser

Justitsministeriet, "Offerundersøgelserne 2005-2017", tilgængelig her: <https://dkr.dk/materialer/vold-og-voldtaegt/offerundersoegelser-2005-2017/> (senest besøgt den 18. maj 2020)

Syddansk Universitet og Statens Institut for Folkesundhed, "Vold og seksuelle krænkelse", 2. udgave, tilgængelig her: https://www.sdu.dk/da/sif/rapporter/2018/vold_og_seksuelle_kraenkelse (senest besøgt den 18. maj 2020)

Aalborg Universitet, Københavns Universitet og Kantar Gallup for DKR, "Seksuelle krænkelse", tilgængelig her: <https://dkr.dk/materialer/vold-og-voldtaegt/seksuelle-kraenkelse/> (senest besøgt den 18. maj 2020)

Fakta om voldtægt, tilgængelig her: <https://kvinfol.dk/fakta-om-voldtaegt/> (Senest besøgt den 18/5/2020)

13.8 Bilag

Bilag 1. Europe Commission, EU Gender-based Violence Denmark, 2016

<https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/year-From/2016/yearTo/2020/surveyKy/2115>

13.8.1 Anslagsdokumentation

Ordoptælling

Statistik:

Sider	58
Ord	19.717
Tegn (uden mellemrum)	105.830
Tegn (med mellemrum)	127.793
Afsnit	346
Linjer	1.478

Medtag fodnoter og slutnoter

Luk